

Experiències poètiques de qualitat a la infància

Treball de Final de Grau de Mestre d'Educació
Infantil

Sandra Raya i Tió

Curs: 2012-13

Tutora: Maria Carme Bernal Creu

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Vic, 17 de maig de 2013

A en Miquel, en Ricard, l'Olga, la Isabel,
les mestres de l'escola Cucafera i en Jaume.

A tots ells/es, gràcies per fer-ho possible.

Resum

La poesia és un gènere literari, massa sovint, oblidat a les escoles. No obstant, està demostrat que es pot treballar amb persones de totes les edats, des d'infants ben petits, fins a persones adultes, sempre i quan, les metodologies i les tècniques utilitzades siguin adequades als receptors. Aquest gènere no implica només comprensió del vocabulari i del missatge final, sinó també comporta gaudir del joc de les paraules, dels sons, de la melodia, del ritme... Es pot dir, doncs, que poesia i música, són dues arts que estan estretament relacionades.

Quins elements provoquen que una experiència de poesia tingui qualitat? En primer lloc, el "**què**", quin tipus de poesia oferim als infants. Així doncs, els podem proporcionar poesia escrita per a infants, però també poesia, en un inici, pensada per a adults. I és que el poema que és bo per a nens/es també ho és per a gent més gran, i a l'inrevés. A més a més, la poesia ha de ser rítmica, melòdica i que busqui constantment el joc sonor de les paraules. En segon lloc, el "**qui**", és a dir, quines condicions ha de tenir la persona que escriu i recita poesia, per fer-ho amb la màxima qualitat possible. L'escriptor ha de ser una persona culta, amb un profund lligam artístic. No tothom serveix per a ser un bon escriptor, ja que comporta una gran tasca. Pel que fa a l'art de recitar, és una habilitat que tothom pot adquirir, amb pràctica, voluntat i constància. En tercer i últim lloc, el "**com**", la metodologia adequada per presentar la poesia als infants. Aquest gènere literari s'ha de presentar de forma vivencial. El primer que han de fer els infants és estar en contacte amb la llengua i viure la poesia. Només així aprendran a estimar aquest gènere i a creure en ell i en les seves possibilitats.

Paraules clau: poesia, gènere literari, joc sonor, melodia, ritme, experiències poètiques, qualitat, escriptors, recitadors, metodologia.

Abstract

Poetry is a literary genre all too often forgotten in schools. However, it is shown that it can work with people of all ages, from very young children, to adults, unless, methodologies and techniques used are appropriate. This involves not only understanding of gender vocabulary and final message, but also entails enjoy the game of words, sounds, melody, rhythm ... We can say, then, that poetry and music are two arts are closely related.

What elements cause that an experience of poetry has got quality? First, the "what, with poetry we offer children. Thus, we provide written poetry for children, but also poetry, initially, intended for adults. And the poem is good for children, so is it for older people, and vice versa. Moreover, poetry should be rhythmic, melodic sound that seeks to constantly play of words. Secondly, the "who" that is, what conditions should be the person who writes and recites poetry to do the highest quality. The writer should be an educated person with a deep artistic bond. Not everyone used to be a good writer, because this involved a great job. As for the art of saying, is a skill that anyone can acquire with practice, determination and perseverance. Third and finally, the "how", appropriate methodology to introduce poetry to children. This genre has been presented so vividly. The first thing you should do for children is to be in contact with poetry and language. Only then will learn to love this genre and to believe in it and his possibilities.

Key words: poetry, genre, play sound, melody, rhythm, poetic experiences, quality, writers, reciters, methodology.

Índex

1. Introducció	1
2. Marc teòric	4
2.1 Què és el llenguatge poètic?	4
2.2 La poesia per a infants	4
2.3 Infància i poesia	5
2.4 La poesia a l'escola	7
2.5 Funcions de la poesia a la infància	7
2.6 Vies d'accés i suports de poesia	9
3. Part pràctica: Recerca d'experiències poètiques de qualitat i entrevistes	10
3.1 Trobada amb la Isabel Barriel: ensenyar la llengua a partir de la poesia	10
3.2 Diada de sant Jordi a l'escola Sant Josep – el Pi, amb en Jaume Centelles.....	17
3.3 Recital d'en Ricard Bonmatí a Puiggròs: diversió i emocions a flor de pell	24
3.4 Visita a l'Olga Xirinacs: veterania i gust de mar	34
3.5 La cucafera: poesia amb els més menuts.....	39
3.6 Miquel DescLOT: el domador de paraules	49
4. Conclusions.....	58
5. Opinió personal	66
6. Bibliografia	69

1. Introducció

El treball final de grau que es presenta a continuació, gira al voltant del món de la poesia. Concretament, es tracta d'una recerca d'experiències poètiques de qualitat, adreçades a infants de diferents edats. L'objectiu, doncs, és clar: determinar quins factors provoquen que una determinada experiència de poesia sigui o no sigui de qualitat.

Per tal de portar-ho a terme, he presenciat un seguit de sessions portades a terme per a grans professionals del tema, tals com: Miquel DescLOT, Ricard Bonmatí, Olga Xirinacs... així com entrevistes a aquestes mateixes persones, per preguntar-los allò que m'interessa saber per portar a terme el meu treball i complir l'objectiu de detectar aquells factors que denoten la qualitat d'una experiència.

Així doncs, per tal d'organitzar-ho de forma clara, he dividit les entrevistes al voltant de tres eixos:

- **Què?** quina poesia hem d'oferir als infants? Què és un bon poema? Hem de treballar els cànons? Perquè treballar la poesia?...
- **Qui?** Tothom pot recitar poesia? És una qualitat innata o es pot aprendre? Tothom pot escriure poesia? Condicions per a ser un bon rapsode...
- **Com?** La poesia està ben valorada a les escoles? Com es treballa i com s'hauria de treballar? Hi ha una edat mínima per treballar aquest gènere?...

A partir d'aquestes preguntes i de les experiències amb infants que he pogut presenciar en primera persona, he elaborat una sèrie de conclusions per establir uns criteris que provoquen que una experiència tingui qualitat.

Per tant, doncs, el treball està estructurat de la següent manera: primer de tot, hi ha el marc teòric referent al gènere de la poesia i a les funcions que fa aquesta amb els infants. Seguidament, es troba la part pràctica, la qual sempre està estructurada de la següent manera: experiència (si n'hi ha hagut) i entrevista, dividida amb les següents parts: què, qui com (explicades

anteriorment). Finalment, hi ha les conclusions a les quals he arribat i una petita valoració personal del treball, seguida per la bibliografia.

Espero haver aconseguit l'objectiu que m'he proposat i saber transmetre i explicar el que he presenciat i el que he adquirit, tan a nivell de coneixements com a nivell d'emocions. Aquí us deixo, doncs, amb el meu treball de fi de grau.

2. Marc teòric

2.1 Què és el llenguatge poètic?

La poesia és un gènere literari considerat com una manifestació de la bellesa o del sentiment estètic per mitjà de la paraula, en vers o en prosa.

El llenguatge poètic forma part de l'essència humana. És important saber oferir versos per ajudar a fer créixer, a desenvolupar el llenguatge i el pensament, a imaginar, a tenir noves mirades cap a l'exterior però també cap al nostre interior... Per tot això, però, cal sobretot saber dir poesia, perquè és a partir d'una bona recitació que farem possible la descoberta poètica.

La poesia (juntament amb el teatre i la rondalla) és oral per definició.

2.2 La poesia per a infants

Quan es parla de poesia infantil es fa referència a una part del corpus de literatura adreçada als infants; es parla doncs, d'una comunicació literària particular: la que s'estableix entre un autor adult i un lector infantil o jove i que, a més de proposar-se un entreteniment artístic, també contribueix a crear una competència literària i actua com a porta d'accés a l'imaginari col·lectiu, contribueix a l'educació sentimental i moral.

L'adequació del text poètic al receptor infantil passa per crear-ne un que, contemplant les restriccions —lingüístiques, culturals i vitals— imposades per l'especificitat del receptor, s'adapti a la seva capacitat de comprensió del món, de la cultura, de la llengua, i als seus interessos. Aquesta adaptació aconsella una tria de lèxic, on tindran poca o nul·la presència els arcaïsmes, i una selecció dels referents, limitats al camp de la cultura infantil; també demana tenir en compte el fet que els infants no tenen la maduresa de sentiments dels adults, cosa que incideix en la manera de tractar els temes.

Quan diem poesia infantil, doncs, parlem d'una mostra de la festa de les paraules, de la seva capacitat expressiva a partir del ritme, dels jocs de llenguatge, de la seva capacitat simbòlica. Des del punt de vista de l'educació

literària, la paraula poètica és el punt de partida en la iniciació al llenguatge literari: cançons de bressol i moixaines acompanyen els primers anys de vida i ho fan íntimament lligades amb la melodia i amb el joc amb el cos. En etapes posteriors, la poesia mostra i permet viure la capacitat de la paraula per conjurar el món a partir de la llengua.

Dins el panorama de la literatura infantil, la poesia no en surt gaire ben parada, ja que la publicació del llibre de narrativa és molt superior a la de poemes i els estudis sobre aquell gènere abracen un ventall d'òptiques molt més ampli que els que tenen com a objecte la paraula poètica.

Molts autors, com Miquel DescLOT, afirmen que la poesia per a infants, tan la pot llegir un adult com un nen/a. Pep Albaell diu que <<la literatura infantil és aquella que també poden llegir els nens>>. Per tant, doncs, en contra del que es tendeix a pensar, la diferència que realment hi ha entre la poesia destinada a adults i la poesia per a infants, és que aquesta última no pot incloure certes experiències que els nens/es encara no han experimentat, degut al seu poc temps de vida. Tret d'això, però, no hi ha cap diferència a nivell estètic entre els dos tipus de poesia.

2.3 Infància i poesia

Ricard Bonmatí afirma que només s'aprèn llengua vivint la literatura. Ell proposa deixar l'estudi formal i normatiu de la llengua per edats més avançades i a l'escola, doncs, tan sols es fa literatura, pròpiament dita.

També explica que els infants, per tal d'aprendre, necessiten jugar i xerrar. Per tant, doncs, seria convenient que juguessin i xerressin, per tal d'inundar-se de poesia, de teatre, i de tots els gèneres literaris que existeixen.

A més a més, els infants demanen coses potents, ja que volen ser lliures i crítics; volen entendre el món, entendre els altres, i entendre's a sí mateixos. Bonmatí afirma que aquests aprenentatges s'extreuen de tres llocs clau:

- Del contacte quotidià amb persones properes.
- De l'exemple dels diàlegs amb els adults.

- I el que ens interessa a nosaltres, del diàleg amb la literatura: amb l'oral (rondalla, poesia i teatre), de l'audiovisual i de l'escrita.

D'altra banda, també cal ressaltar que quan l'adult proper (mestre, familiars...) i la literatura van plegats, aquests multipliquen l'efecte que produeix a l'infant.

Pel que fa a la creació de joves lectors, normalment es diu que s'ha de començar per la mecànica lectora, seguida per l'hàbit lector i finalitzant amb el gust per la lectura. No obstant, Bonmatí opina que s'ha de capgirar l'ordre anteriorment esmentat i s'ha de cultivar el gust per llegir, abans de llegir (tant amb adolescents, com en els adults, infants...).

"La poesia fa vibrar, emocionar, commoure, que són verbs lligats al moviment. Al ritme. Al batec del cor, de la vida i dels sons: tot alhora. I aquest moviment que ens transmet la poesia, aquesta vibració interna que tant contribueix a assentar l'edifici de la nostra personalitat, l'experimentem des del bressol, gairebé sense adonar-nos-en. Les moixaines i les cançons de falda sovint tenen melodia. Però de vegades són cantarelles o recitatius sense música: poemes. I també sentim o aprenem rodolins, endevinalles, acudits curts amb ritme, bromes rimades de pares a fills, frases fetes i dites, desitjos, encanteris i començaments i acabaments de contes, refranys, i jocs rimats i ritmats de pati i de carrer. És a dir, que tota la vida fem servir la poesia gairebé sense adonar-nos-en.

L'últim que es perd... és la poesia. I és que les últimes coses que oblidem són els poemes i les cançons. La poesia, doncs, és la segona pell de l'ànima, ja que és un diàleg rítmic del jo amb la humanitat a través d'un tendre mar de paraules."

Ens fem més persones quan ens socialitzem i quan, alhora, adquirim cultura que és saviesa i sensibilitat, llum i dolços. I és per això que tenim l'obligació de donar als infants el bo i millor de la nostra cultura, de nosaltres mateixos. La poesia és com la cultura, artificial, feta amb art, amb enginy. I és que precisament poeta vol dir creador, és a dir, un constructor o conreador de jocs de paraules que decideix en cada vers quins materials existents, heretats, imitats, vol recombinar per crear-ne de nous, inventats, amb la clara intenció de llegar-los als altres humans, possibles lectors creadors.

La lectura de la poesia requereix: llegir poemes dialogant-hi profundament; i la possibilitat de memoritzar-los i de recitar-los amb una entonació molt propera a la intenció de l'autor i, alhora, a les vibracions particulars del lector en qüestió.

2.4 La poesia a l'escola

"La poesia, llegida o dita en veu alta, ofereix una font de recursos, no solament per a fomentar l'educació literària dins el conjunt de la comunitat educativa, sinó també per al treball de les habilitats comunicatives orals dels infants."

Malaauradament, sovint a l'escola s'ensenya la poesia com si els alumnes haguessin de contestar unes preguntes purament memorístiques sobre la vida i l'obra del poeta. Si no fan estimar les paraules i l'art màxim de les paraules, que és la poesia, els alumnes no estimaran la poesia. Molts nens/es escolten o llegeixen els poemes com si es tractés de l'enunciat d'un problema al qual han de trobar la solució i aleshores la poesia els preocupa, els intimida i, finalment, els avorreix. Els alumnes s'espanten perquè es pensen que els han d'agradar o han d'entendre tots els poemes que llegeixen. No obstant, els alumnes han de poder fer la seva selecció, per poder parlar només dels poemes que els hagin agradat. Val més un sol poema ben sentit que una antologia de poemes gruixuda, però llegida sense ganes.

A més a més, a l'escola no s'hauria de triar sempre poesia seriosa, ja que hi ha poetes plens d'humor que enganxen als primers lectors. Els alumnes saben que la poesia normalment toca una corda emocional molt intensa, però també han de saber que el poeta pot jugar amb les paraules tant per fer-los riure com per fer-los pensar.

Dir poesia a l'escola vol dir vivencial les paraules.

2.5 Funcions de la poesia a la infància

La poesia infantil introdueix els infants en l'imaginari col·lectiu a partir de formes del folklore lligades a rituals de la vida quotidiana: menjar, dormir,

jugar, aprendre a comptar... La introducció a la poesia lligada a formes orals s'ha dut a terme de forma compartida amb l'adult o altres infants. Les formes de folklore demanen, quasi sempre, una representació interactiva que mobilitza molts recursos simultanis, on els infants adopten un rol determinat: es mouen segons un ritme, fan gestos concrets, repeteixen, responen... Quan ho fan, aprenen normes socials i formes lingüístiques, alhora que exploren les seves capacitats com a membres d'un grup.

Infant i adult comparteixen paraula feta ritme, joc o enigma, en el context familiar o a la llar d'infants. A mesura que l'infant creix, augmenta el seu protagonisme en aquests jocs basats en la paraula, cosa que contribueix a desenvolupar les habilitats comunicatives, pragmàtiques, cognitives i metalingüístiques (Bassa: 2004).

Una altra funció de la poesia infantil és servir d'accés a la poesia sense adjectivació, com es desprèn de les paraules de diversos poetes que s'han adreçat als infants. Així, Joana Raspall (2006: 14) exemplifica com contribueix amb la seva escriptura poètica a aquesta funció quan diu que «fa l'escaleta perquè els infants tinguin ganes d'arribar i puguin arribar a la poesia, afinant-los la sensibilitat i triant una temàtica lligada al seu món vital.

El joc amb les paraules (sonor, sintàctic, semàntic) és l'aspecte més explotat per la poesia per a infants. Un joc que sorprèn per la capacitat de comunicar emocions, de fer participar l'altre, i que poua en les manifestacions de la lírica folklòrica. Un joc, però que no s'hauria de quedar en una simple joguina verbal, en un entreteniment passatger.

La poesia infantil també obre la possibilitat de viure el valor simbòlic, gairebé màgic de les paraules en la seva representació de la realitat. Com assenyala Josep M. Sala-Valldaura (2004: 29), «els mots i les joguines permeten a la mainada fer-se amb el món, fer-se en el món, conèixer-lo, o almenys intuir-ne una part».

A més a més, la poesia ensenya a pensar què volen dir les paraules, ja que, molt sovint, les llegim de forma superficial. La poesia, en canvi, té la particularitat que cada paraula s'ha de remarcar, la qual cosa exigeix comprensió. És aquí quan els infants són conscients del valor i del pes que té cada paraula

Finalment, tal com subratlla Miquel Desclot (2003: 7), «la poesia infantil ens pot servir des de l'educació de la memòria o l'educació de l'oïda musical fins a l'estimulació de les facultats menys racionals (la imaginació, l'absurd, el gratuït), passant per l'educació del sentit de l'humor o la familiarització amb els múltiples recursos expressius de la llengua».

2.6 Vies d'accés i suports de poesia

Actualment, en la nostra societat les primeres vivències amb la poesia es duen a terme en contextos familiars, escolars i socials: biblioteques, esplais i espectacles. El canal pot ser auditiu i/o visual. La figura d'un mediador adult preparat és imprescindible en les primeres vivències, ja que serà el vehicle que aportarà el text poètic i la qualitat de l'experiència.

Un dels suports més generalitzats, encara, és el llibre: poemaris d'autor, analogies (de folklore, d'autor, mixtes) i, darrerament, pop-up i àlbums.

La il·lustració és un element important en aquestes publicacions, on pot complir diverses funcions, des d'una funció decorativa més o menys lligada amb la temàtica dels textos, fins a una aportació del to de l'obra. Les imatges poden intensificar el to irònic del missatge verbal, o aportar informació que complementa el que diu el text i que facilita l'establiment de relacions intertextuals. Des del punt de vista de la formació del lector literari, la il·lustració dels poemes pot ser un element significatiu per establir hipòtesis de lectura.

L'accés al gènere des de les noves tecnologies ha introduït un nou tipus de suport: l'electrònic. Actualment trobem corpus de poesia per a infants en webs i blogs diversos (veure bibliografia).

Tampoc podem descartar la relació entre espai geogràfic i poesia, a través de rutes literàries, algunes d'elles preparades específicament per a escolars. Aquest és el cas, per exemple, de la ruta Miquel Martí i Pol, a Roda de Ter, la qual presenta l'obra del poeta a través del seu paisatge vital.

3. Part pràctica: Recerca d'experiències poètiques de qualitat i entrevistes

3.1 Trobada amb la Isabel Barriel: ensenyar la llengua a partir de la poesia

Experiència

El divendres 19 d'abril vaig anar a l'escola Tresfonts de Barcelona, situada al barri de la Sagrera, per conèixer a la Isabel Barriel i poder parlar amb ella. La Isabel és llicenciada en mestre i en psicologia, tot i que sempre ha exercit de professora. Fa més de vint anys que treballa a l'escola Tresfonts i uns sis, que està a l'aula d'acollida. La Isabel té molt contacte amb la poesia, ha escrit moltíssims poemes, la majoria per a infants, tot i que també té reculls de poemes per a adults.

És una persona amb molta facilitat de paraula, que escriu sobre allò que l'envolta i sobre el seu dia a dia. Contínuament anota els seus pensaments i les idees que li vénen i això fa que tingui una gran quantitat de poemes. Tots ells els registra en els seus blogs (esmentats en l'apartat de bibliografia) per deixar-ne constància i difondre els seus treballs. No té cap llibre publicat, tot i que ha fet diverses col·laboracions, aportant alguns dels seus poemes. Aquests són molt utilitzats en algunes escoles, degut a la temàtica variada i a la riquesa en vocabulari i en expressió. A més a més, escriu d'una forma molt amena, sense edulcorar els poemes.

Quan vaig arribar a l'escola Tresfonts, em vaig dirigir a l'aula d'acollida, que és on, actualment, treballa la Isabel. Aquell dia, ella feia classe a dos alumnes de 3r de primària: un de Perú i l'altre de Rússia. Els dos nens, feia pocs mesos que havien arribat a Catalunya, desconeixent del tot la llengua. L'especialitat de la Isabel és treballar amb aquests alumnes a partir de la poesia. A través d'aquest gènere literari, els fa descobrir i aprendre la llengua, de forma amena i lúdica. Els nens/es, doncs, aprenen a estimar el català i, alhora, els neixen les ganes de seguir aprenent, per poder llegir més poemes.

Em va sorprendre molt gratament el nivell de català que tenien aquests dos alumnes, tenint en compte que, pocs mesos abans, no entenien ni sabien

parlar gens la llengua. Aquest fet, doncs, és degut, en gran part, gràcies al treball que realitza la Isabel amb la poesia, ja que, em va comentar que en l'entorn d'aquests nens/es no es parla el català. Per tant, doncs, la única via per aprendre'l és a l'escola.

Primer de tot, cada nen m'ha recitat uns quants poemes de memòria, els quals havien treballat dies abans. He pogut comprovar que s'han esforçat molt en dir i pronunciar correctament el poema i realment, el resultat és molt gratificant. A més a més, he notat que gaudeixen fent aquesta activitat i que, quan els surt bé, estan molt contents i busquen la felicitació de la mestra.

Seguidament, la Isabel els ha presentat un poema nou sobre un bosc de pins, en el qual hi sortien animals. Primer, ella l'ha llegit en veu alta dues vegades i, seguidament, els ha donat el poema escrit en un full i l'ha fet recitar a cada nen. He pogut veure que, novament, malgrat les dificultats per la llengua, els alumnes s'esforçaven moltíssim. Un cop l'han recitat, la Isabel els ha ensenyat imatges dels animals que sortien al poema i els ha explicat què eren, com eren, on vivien... La següent activitat, doncs, aprofitant les imatges i les explicacions anteriors, ha consistit en què els nens havien d'assenyalar les fotografies, mentre la Isabel recitava el poema. Després, ella els ha deixat triar què volien fer: dibuixar algun element del poema, escriure'l, tornar-lo a recitar... Els dos nens han volgut recitar-lo de nou i, seguidament, fer un dibuix per poder emportar-se'l a casa.

Realment, m'ha sorprès molt gratament veure com la poesia pot ajudar, en aquest cas, a dos nens nouvinguts, a adquirir un bon domini de la llengua i, sobretot, un gran interès per aprendre-la. A més a més, de la manera com ho enfoca la Isabel, provoca que els infants vegin l'activitat no com una tasca imposada, sinó com un joc, com una estona de gaudi compartida entre tots.

Per a la Isabel és un gran motiu de satisfacció quan veu que amb la seva feina i, sobretot, amb la seva poesia que tan estima, ajuda als infants i, sobretot, a aquells que no tenen bon domini del català, a aprendre la llengua i a estimar-la. A més a més, en molt poc temps, té l'oportunitat de veure grans canvis en els seus alumnes, que passen de no entendre res de res, a recitar un seguit de poemes de memòria.

Quan es va acabar la classe, la Isabel em va ensenyar l'escola on treballa. Es tracta d'una escola centenària, les instal·lacions de la qual són força velles i desgastades. L'edifici és molt antic i els passadissos són estrets i foscos, com si es tractés d'un laberint. La Isabel m'explica que disposen de molts pocs recursos econòmics i que s'han d'espavilar com bonament poden. A més a més, a part que aquesta escola es troba situada en una zona amb molta immigració, el fet que l'edifici i les instal·lacions es trobin en mal estat, provoca que les famílies autòctones optin per portar els seus fills/es a una altra escola, amb la qual cosa augmenta, encara més, el nombre d'alumnes immigrants. De fet, a cada aula, hi ha un màxim de tres nens/es nascuts a Catalunya.

Entrevista

Un cop acabem la visita per l'escola, ens dirigim a la sala de professors on, tot prenent un cafè, tinc l'oportunitat de parlar tranquil·lament amb ella i realitzar-li preguntes sobre la seva tasca i el seu mètode per treballar la poesia.

La Isabel confessa que, anys enrere, no era una gran lectora de poesia. El seu interès per escriure'n va començar fa força temps, es pot dir que per necessitat. Com he comentat anteriorment, l'escola en la qual treballa disposa de pocs recursos econòmics i materials i per això, ella confessa que va haver de buscar-se la vida. Així, va descobrir que amb la poesia se li obria un gran ventall de possibilitats, ja que rebia una resposta molt positiva per part dels infants. A partir d'aquí, va descobrir la seva gran facilitat per escriure'n i la satisfacció que això li comportava. Confessa que en cada poema hi aboca una part d'ella mateixa i que, al acabar-lo, se sent plena i realitzada.

En aquesta escola hi ha una gran quantitat d'alumnes estrangers amb molt poc domini de la llengua i és realment fascinant veure com, a partir de la poesia, adquireixen vocabulari i fluïdesa en l'expressió. La Isabel diu que són els mateixos alumnes els que s'interessen per treballar el poema, ella no ho imposa mai. De fet, gairebé tots els poemes se'ls saben de memòria, tot i que ella no ho exigeixi en cap moment.

QUÈ

Quan li demano perquè treballa amb poesia i no amb un altre gènere, la Isabel em respon que ho fa perquè és una forma condensada de treballar la llengua, en la qual, amb poques paraules, es transmet un gran missatge amb un gran significat. D'una forma molt precisa i clara, es poden transmetre mil idees i mil sensacions. És l'essència de la paraula. Ella diu que als infants amb poca capacitat lectora i poc domini de la llengua, els és molt més fàcil enfrontar-se amb un poema, que no pas amb un text escrit amb prosa, ja que normalment, l'extensió d'aquest últim és força superior.

Normalment treballa amb les seves pròpies poesies, ja que li és més còmode perquè les té realment interioritzades i les estima. De vegades, però, també treballa amb poemes d'altres autors (com Joana Raspall). A més a més, també afirma que s'han de treballar els cànons i s'han de donar a conèixer, ja que formen part de la nostra cultura i, per tant, conforma la nostra identitat i el que som ara.

Diu que la poesia que té qualitat és aquella que fa vibrar als infants, que té musicalitat. Que entra pels sentits i que fa entendre als alumnes el significat del poema. Diu que la poesia de qualitat és aquella que surt de dins teu, que transmet molt, amb poques paraules, que és coherent i que no demana més explicacions que la simple paraula. La bona poesia, doncs, és aquella que parla per sí mateixa, que no necessita aclariments. Afegeix que, és curiós com, a mesura que avança l'edat dels nens, més explicacions demanen sobre el tema de cada poesia i més coses es pregunten, ja que augmenta, també, el seu grau d'exigència.

La Isabel diu que la mateixa poesia que és bona per a infants, és bona per a adults i a l'inrevés. Només matisa que, en el cas dels infants, la temàtica no pot ser molt abstracte, ja que encara no tenen suficient experiència vital i hi ha aspectes que no els poden entendre. A més a més, el lèxic no pot ser molt enrevessat, tot i que, mai ha de deixar de ser el màxim de ric pel sol fet que sigui per a infants.

Diu que als infants se'ls pot oferir poesia sobre qualsevol tema. A tot el nostre entorn se li pot posar paraules: una posta de sol, una classe, un animal, un menjar i , fins i tot, una recepta de cuina. La poesia, doncs, ofereix un ampli

ventall de possibilitats, ja que permet descobrir l'entorn i el món, a partir del joc de les paraules. La Isabel afirma que el seu propòsit és obrir portes als infants, en cap cas tancar-los-en i diu que, amb la poesia s'aconsegueix.

D'altra banda, afirma que s'ha d'oferir poesia en qualsevol llengua, no només en català. De fet, ella mateixa escriu poesia tant en català com en castellà, ja que se sent còmode amb les dues llengües. Tot i això, normalment treballa poesia amb llengua catalana, ja que a l'aula d'acollida l'objectiu principal és aprendre el català.

QUI

La Isabel diu que és molt important recitar la poesia de forma adequada, tal com exigeix cada poema. Afegeix que tothom pot ser un bon recitador de poesia, ja que és una qualitat que es va aprenent i que s'ha d'anar entrenant. Per tant, doncs, qualsevol mestre hauria de ser capaç de recitar poesia als seus alumnes, a partir de la pràctica.

De la mateixa manera, també diu que tots podem crear poesia, de més qualitat o de menys. El que per a ella és realment important, és el fet de verbalitzar i posar paraules als nostres pensaments i a les nostres sensacions més íntimes. Ella diu que un bon recitador o, en aquest cas, un bon autor, és aquell que és capaç d'improvisar en qualsevol situació, amb qualsevol tema. A més a més, la Isabel creu que per tal de transmetre poesia, per tal de recitar-la de forma adequada i de manera que arribi als alumnes, hi ha una condició totalment imprescindible: qui ho fa, ha d'estimar la poesia i ha de creure en la seva màgia.

Pel que fa a ella mateixa, confessa que la seva especialitat és escriure poemes i treballar-los, a nivell de classe. No se sent tan còmode, en canvi, amb el paper de recitador, ja que, si bé ho ha fet alguns cops, no ha entrenat gaire aquesta faceta. On realment gaudeix i se sent realitzada, és creant poesia i, després, oferint-la als seus alumnes.

COM

La Isabel és totalment partidària de treballar un poema de manera vivencial, per viure la llengua i sentir-la. Està en contra, doncs, de centrar-se únicament en la gramàtica, la sintaxi... ja que diu que aquest sistema fa avorrir la poesia. Ella creu que primer s'ha de presentar el poema als infants de manera agradable, per tal que l'entenguin, el recitin, el visquin i l'interioritzin. La resta, probablement, ve sola. Els poemes, doncs, ofereixen un gran ventall de possibilitats, ja que, a banda de mostrar un gran repertori de sentiments i sensacions, també treballen de forma implícita elements molt complexes de la nostra llengua.

Ella, a més a més, al treballar a l'aula d'acollida, té la gran oportunitat de veure l'efecte que produeix la poesia en els nens/es. Hi ha molts d'aquests alumnes que no tenen bon domini del català, ja que són nous/noves. En canvi, a l'hora de recitar un poema, són capaços de pronunciar i entendre perfectament cert vocabulari molt complexa que, en el seu dia a dia, no incorporen en les converses habituals. La Isabel, afirma que tot aquest treball es nota moltíssim i que, posteriorment, quan aquests alumnes assoleixin un grau més elevat de domini de la llengua, tot el que hagin treballat anteriorment amb la poesia, formarà una base molt sòlida pel seu aprenentatge.

La Isabel també creu que la poesia no s'ha treballat correctament a les escoles, ja que s'ha utilitzat com a eina per estudiar normes gramaticals, contar la mètrica... i no s'ha aprofitat per vivenciar les emocions més íntimes de cada persona. No obstant, diu que la sorprèn la gran receptivitat per part dels infants envers la poesia, ja que, en general, aquesta és molt ben rebuda. A més a més, per a ella la poesia no té edat, és a dir, es pot començar a introduir a partir dels 0 anys, i es pot allargar durant tota la vida.

A més a més, creu que hi ha molts professors que no estan conscienciats de la importància d'aquest gènere literari i es deixa tan sols per l'assignatura de llengua. Ella creu que la poesia s'hauria de transportar a totes les matèries, ja que, com ha comentat anteriorment, en els poemes hi tenen cabuda tots els temes.

D'altra banda, la seva forma de treballar la poesia és força semblant en tots els cursos, si bé , a mesura que augmenta l'edat dels alumnes, els poemes poden ser més complexes i més abstractes. A l'aula d'acollida també ho treballa força igual, però, en aquest cas, reforça més la pronunciació, la comprensió de tot el vocabulari...

A l'hora de treballar aquest gènere, ho sol fer seguint els següents passos: primer de tot, presenta el poema de forma oral, és a dir, el recita ella. Després, en parlen entre tots, centrant-se en aquelles paraules que coneixen, aquells elements que veuen en el seu dia a dia... La Isabel, normalment, porta objectes o imatges d'algun element que surt al poema, que creu que és important destacar. A més a més, també intenta que els alumnes puguin vivenciar la poesia de forma molt manipulativa. Per exemple, m'ha explicat que, quan els presenta algun poema sobre un determinat aliment, sempre intenta portar-lo a classe per tal que els alumnes el puguin veure, el puguin olorar, manipular i tastar. D'aquesta manera, el poema es pot interioritzar molt més, perquè l'has viscut i te l'has fet teu.

Seguidament, els sol repartir el poema per escrit als alumnes perquè el recitin en veu alta i se'l puguin emportar a casa. A partir d'aquí, la feina és lliure: hi ha qui vol seguir recitant en veu alta el poema, hi ha qui el vol escriure o qui en vol fer un dibuix. La Isabel insisteix que mai exigeix que se l'apreguin de memòria, sinó que són els mateixos alumnes els que ho fan per interès propi, normalment a còpia d'anar-lo recitant.

D'altres vegades, la Isabel proposa jocs de llengua i de paraules amb el mateix poema. La intenció és que, d'alguna manera, els mateixos alumnes es facin creadors. Així doncs, per exemple, els mostra un poema, en el qual hi falta la paraula final de cada vers i ells l'han de completar, segons el que els suggereix el vers. D'altres vegades, la Isabel els dóna tres o quatre paraules, i els alumnes han d'escriure un petit poema que englobi els mots que ella ha proposat. M'explica que la intenció no és corregir els poemes per valorar-los, sinó que els alumnes facin les seves pròpies creacions, es deixin anar i escriguin els seus sentiments.

Em vaig emportar una molt bona impressió de la Isabel. Realment, abans de fer aquest treball desconeixia qui era i la tasca que realitzava amb aquest

gènere. Ara, puc dir que és una persona que estima la poesia, que li agrada escriure'n (encara que no s'hi dediqui professionalment) i que, sobretot, li agrada transmetre-la als seus alumnes. De fet, en un moment de l'entrevista, em va confessar que el fet de treballar a partir de la poesia l'ajuda a seguir endavant amb empena, amb il·lusió i amb força.

3.2 Diada de sant Jordi a l'escola Sant Josep – el Pi, amb en Jaume Centelles

Experiència

Per la diada de sant Jordi, vaig visitar l'escola on treballa en Jaume Centelles, com a bibliotecari del centre. En Jaume és mestre d'educació infantil i responsable de la biblioteca escolar del CEIP Sant Josep - El Pi de l'Hospitalet. Realitza una gran tasca pel que fa al món de les biblioteques escolars i, al llarg dels últims anys, ha escrit molts articles defensant la importància de la lectura i de les biblioteques i explicant la seva pròpia experiència. A més a més, ha impartit nombroses xerrades, ha fet sessions de conta contes i ha publicat llibres com *La biblioteca, el cor de l'escola*, utilitzat com a manual per a molts mestres bibliotecaris.

Així, doncs, em vaig posar amb contacte amb en Jaume Centelles per correu, per tal de trobar-nos, i em va proposar anar-hi el dia de sant Jordi, ja que es portava a terme un recital de poemes a l'escola. El dia 23 d'abril per la tarda,

doncs, em vaig dirigir a l'escola Sant Josep – El Pi, on m'estava esperant en Jaume. Aquell dia, es feia una festa conjunta amb tota l'escola. Em va explicar que la diada de Sant Jordi es viu com una data molt festiva, en la qual es porten a terme tota mena d'activitats, relacionades amb el món dels llibres.

Aquest any, aprofitant que se celebra el centenari de Joana Raspall, l'escola va programar un recital de poemes d'aquesta autora, a càrrec de tots els alumnes de l'escola. Durant els dies anteriors a la diada, cada classe va preparar un o dos poemes, a partir de diferents tècniques: es van llegir, recitar, es va parlar de les paraules que no s'entenien, se'n van fer dibuixos... A més a més, cada poema es va enregistrar amb un Cd, amb la finalitat d'editar un jcllc, accessible des del portal edu 365.cat.

El dia de sant Jordi, doncs, era l'acte final de tot el treball fet anteriorment i cada classe recitava els poemes que havien treballat. Es va muntar un escenari al mig del pati i un seguit de bancs, per tal que la gent pogués asseure's. Aquesta festa estava oberta a tots els familiars que volguessin anar-hi i, cal dir, que va tenir molt bona resposta. En Jaume em va explicar que aquest factor és un dels més importants i característics d'aquesta escola, ja que sempre hi ha molta implicació i ganes de participar per part de les famílies. Aquest fet provoca que, encara que l'organització comporti molta feina i molts nervis, al veure que tot surt bé i que les famílies responen tan positivament, l'esforç es vegi recompensat de sobres i augmentin les ganes de seguir celebrant actes com aquest.

Per tant, aquell dia, el pati de l'escola estava ple de gom a gom. Primer es va fer el recital dels poemes de Joana Raspall (després que en Jaume fes una breu presentació de l'acte i expliqués qui és aquesta autora tan important). Com he dit anteriorment, cada classe havia treballat un o dos poemes i l'explicaven de formes totalment diferents: llegits per un o dos nens, cantats,

recitats amb gestos... Hi va haver algun grup que va optar per pujar tota la classe junta dalt l'escenari i, així, que tots els alumnes poguessin participar, d'una manera o altra. El recital de poemes va anar a càrrec de totes les classes, a partir de P5, amb l'ajuda dels seus mestres.

Pel que fa als propis nens/es, cal dir que la gran majoria d'ells estaven molt nerviosos. Realment devia ser molt impactant pujar dalt de l'escenari amb tanta gent observant i, a més a més, molts pares i mares gravant amb càmeres de vídeo. Tot i això, però, la majoria d'alumnes van recitar molt bé el poema. Alguns d'ells van explicar-lo de memòria, mentre que d'altres el portaven escrit en un paper. Tot i això, al haver-los treballat anteriorment a la classe, tots els portaven molt interioritzats.

Finalment, va pujar un grup de música dalt de l'escenari i va tocar quatre cançons de diferents països. En Jaume va aprofitar per remarcar que poesia i música i, en general, totes les arts, van estretament lligades. Finalment, els alumnes de sisè van fer una enlairada de globus en honor a Joana Raspall i, per últim, tota l'escola va cantar i va ballar una cançó.

A l'hora de marxar, hi havia preparat un berenar per a alumnes i famílies. Cal dir que tots, tan nens com pares, estaven molt contents i molt alegres.

El dia de sant Jordi, doncs, és viscut per tota la comunitat educativa com a dia festiu, amb molta gresca i activitat. En Jaume explica que cada any s'alternen dos tipus d'activitats per aquest dia: una representació per part dels alumnes de la llegenda de Sant Jordi, i un recital de poemes (que aquest any s'ha fet coincidir amb el centenari de Joana Raspall).

Entrevista

Seguidament, vaig tenir l'oportunitat de parlar personalment i amb tranquil·litat amb en Jaume, al claustre de professors. Abans, em va ensenyar la biblioteca de l'escola, per tal que pogués veure-la i, realment, vaig quedar fascinada del que amaguen aquelles quatre parets. Al entrar, és inevitable submergir-te en un món màgic, ple de possibilitats. Cal dir, a més a més, que utilitzen pocs recursos econòmics i materials i que, per tant, l'aprofitament és òptim. Amb poc, aconsegueixen crear un espai fascinant. Finalment, ens vam dirigir (tal com he dit anteriorment) al claustre de professors on vam parlar sobre la tasca que realitza aquesta escola amb la poesia.

QUÈ

Al preguntar-li perquè creia que és necessari treballar poesia, en Jaume em va contestar que, a diferència d'altres gèneres, té la gran particularitat de ser un text breu que permet ser treballat en una sola sessió de classe. Aquest fet, doncs, és molt important a l'hora de treballar amb els infants.

També em va dir que hem d'oferir poesia amb la màxima qualitat possible als infants. Al dir-li què era per a ell poesia de qualitat, em va contestar que era difícil de definir amb paraules ja que no es considera expert en aquest gènere. En canvi, però, creu que no és difícil aconseguir bons poemes, ja que disposem d'eines informàtiques que recullen la tasca que molta gent ha fet per a nosaltres: bibliopoemes, viulapoesia... (webs citades en l'apartat de bibliografia). Per tant, si volem saber quina poesia pot ser útil i de qualitat per treballar amb els infants, només cal tenir com a referència bons recursos i bons materials, com és el cas dels anteriors. Ell, personalment, sempre sol treballar amb la web viulapoesia, ja que la coneix molt bé. Anteriorment, en

Jaume va formar part del grup de recerca POCIÓ, dedicat a la poesia i creadors de la pàgina web esmentada anteriorment.

A més a més, defensa que els cànons també s'han de treballar, ja que hi ha alguns autors clàssics que, de cap manera, es poden passar per alt, sinó que els hem de donar a conèixer als nostres infants. Si no ho féssim, afirma, estaríem ignorant bona part de la nostra identitat com a país.

Afirma que als infants també se'ls pot oferir poesia per adults, però que hem de vigilar com s'enfoquen alguns temes, ja que de vegades poden ser massa durs i massa abstractes. No obstant, remarca que els infants han de poder treballar totes les temàtiques (mort, amor...), però sempre des d'una visió que ells puguin entendre. Diu que la poesia també és molt útil per treballar certs aspectes difícils (mort d'algun familiar...) ja que et permet parlar a través de les paraules d'un altre. La poesia, doncs, ajuda a entendre el món i a entendre les coses que passen.

Quan li pregunto què aporta la poesia als seus alumnes, em respon que, apart de coneixements de tot tipus (de la llengua, de sentiments...) els aporta un aspecte molt important: serveix per pertànyer a un grup, per tenir un sentiment d'unió, per sentir-se inclòs dins d'una comunitat. Em posa l'exemple del recital de poesia que s'ha fet aquell mateix dia, i m'explica que tots els alumnes han estat molt satisfets i han sentit que eren importants, perquè d'una manera o altra, tots han pogut participar-hi. Per tant, doncs, la poesia els ha fet sentir que tots ells eren necessaris

Creu, també, que s'ha de treballar poesia escrita en totes les llengües: catalana, castellana i universal. No hem de passar res per alt i hem de donar a conèixer el màxim de coses als nostres alumnes.

QUI

Pel que fa al subjecte, diu que la condició imprescindible perquè el mestre pugui ensenyar poesia de forma qualitativa, és que estimi aquest gènere. El mestre ha d'estimar les paraules i ha de creure fermament amb el valor i el poder que tenen. Si el mestre s'ho creu, si quan ho explica li brillen els ulls,

si s'emociona llegint poesia, inevitablement ho transmetrà als alumnes, fent la tasca infinitament millor i més productiva.

COM

En Jaume creu que la poesia s'ha de treballar d'una forma amena i lúdica, tot vivint-la. Per a ell és totalment absurd fer-la memoritzar i analitzar-ne la seva composició, estructura... Diu que aquests aspectes s'han de deixar per més endavant i que ara, a l'etapa on es troben els infants, el més important és fer viure la literatura i gaudir d'ella.

La seva escola treballa, com a mínim, quatre sessions per trimestre la poesia. Sempre es fa dividint el grup-classe en dos: així doncs, mentre un grup se'n va a l'aula d'informàtica i treballa des de la web viulapoesia, l'altre es queda a la classe i treballa en format paper. Al grup que se'n va a l'aula d'informàtica, se li dóna un itinerari a seguir dels que conté la web (casa, escola, mar...) i els alumnes, que ja coneixen molt bé aquesta pàgina, exploren les possibilitats que ofereix, tot descobrint nous poemes. El grup que està a la classe, de mentre, porten a terme la comprensió d'algun poema, fan recitals, treballen les paraules amb significat difícil...

En Jaume m'explica que a l'escola sempre es treballa la poesia seguint un conjunt de dinàmiques que funcionen molt bé com, per exemple, recitar amb gestos, omplint poemes que contenen espais buits... D'aquesta manera, sense gairebé ni adonar-se'n i de forma molt amena i lúdica, els infants treballen la poesia molt a fons. A més a més, gairebé sempre arriben a aprendre's els poemes de memòria, tot i que els mestres, en cap moment ho exigeixen, ja que no es troba dins els seus objectius.

Sempre treballen la poesia, fent que els alumnes adoptin dos rols: per una banda el rol d'oient i, per l'altra, el de creador. No obstant, en Jaume confessa que això últim no es treballa tant, ja que el fet de crear poesia exigeix moltes habilitats i alguns alumnes no estan preparats per fer-ho encara. Tot i això, insisteix en que abans de pretendre que els nens/es creïn els seus propis poemes, s'han d'haver mostrat molts models i s'han d'haver donat moltes

premisses. Així doncs, els hem de donar un tema, el primer vers... o quelcom que els ajudi a compondre. No podem pretendre que parteixin de zero.

Ell creu que falta molta conscienciació a les escoles pel que fa al món de la poesia i de la literatura en general. Normalment, els mestres, equivocadament, es limiten a ensenyar i transmetre allò que indiquen els llibres de text, en els quals mai es troben aquestes vivències i aquestes metodologies per tal d'ensenyar a viure i a estimar la poesia i la literatura. Per tant, doncs, si un vol fer-ho, comporta molta més feina i dedicació. Molts mestres acaben la seva tasca quan són les cinc en punt i llavors, és evident que no poden realitzar tota aquesta feina extra de recerca i de millora.

Ell explica que a la seva escola no hi ha horaris i que si un dia s'han de quedar fins a les vuit del vespre, s'hi queden, ja que tenen molt clar que el més important que tenen són els alumnes de les seves aules i que, per tant, els han d'oferir el millor d'ells mateixos. Diu, també, que a les escoles es dóna molta importància a la paperassa, a la documentació i a la programació, i qual cosa provoca que molts cops s'oblidi el que realment importa: els infants.

Realment, m'emporto una gran experiència de l'escola en la qual treballa en Jaume. Tot i que no hagi pogut presenciar com treballen la poesia, he assistit a un recital preciós, que ha treballat tota l'escola conjunta amb molta il·lusió. He pogut comprovar que entre els mestres hi ha molta col·laboració i molt treball conjunt. És cert que és en Jaume qui, com a mestre bibliotecari i amant dels llibres, impulsa aquest tipus d'activitats, però, cal tenir molt clar que, sense l'ajuda i la predisposició de tot l'equip docent, no seria possible portar-les a terme. La idea que m'emporto d'en Jaume, sobretot, és que és un home amb molta empenta, molt dinàmic i amb moltes ganes d'ensenyar, fer coses noves i gaudir de la llengua.

3.3 Recital d'en Ricard Bonmatí a Puiggròs: diversió i emocions a flor de pell

Experiència

El divendres 26 d'abril, vaig anar a Puiggròs, un poblet de la província de Lleida, a prop de Mollerussa. Dies abans, m'havia posat en contacte amb en Ricard Bonmatí per correu, per demanar-li si seria possible assistir al pròxim recital de poesia que fes, per poder incloure l'experiència en el meu treball. Molt amablement, ell em va respondre que, per part seva, estaria encantat de poder-me ajudar i que la pròxima sessió la portaria a terme a Puiggròs, a una escola rural. Primer de tot, en Ricard es va encarregar d'enviar un correu a la mateixa escola per demanar si hi hauria cap inconvenient que jo assistís a la sessió. L'escola va contestar dient que cap problema, que seria molt ben rebuda.

En Ricard Bonmatí és llicenciat en filologia catalana. És escriptor, rapsode i rondallaire català. Ha treballat com a professor d'escola primària i, actualment, imparteix classes a la facultat de magisteri Blanquerna. Ha escrit importants llibres de narrativa i poesia infantil i juvenil.

Així doncs, el dia 26 em vaig llevar molt d'hora i vaig agafar el cotxe per anar fins a Puiggròs, on hi havia d'estar a les 9 del matí. Una vegada allà, en Ricard estava reunit amb els mestres, els quals em van acollir molt bé. Primer de tot, em van ensenyar l'escola. Cal dir que és una escola de dimensions molt petites i que, aquest any, només hi ha tres classes: una d'infantil, una de cicle inicial i mitjà i l'altra de cicle superior. Era el primer cop que veia en primera persona una escola rural i, cal dir, que em vaig emportar molt bones impressions.

Aquesta sessió de poesia es va portar a terme, juntament amb les escoles de la ZER (dues més). Em van explicar que són tres escola rurals, amb poc alumnat, que es reuneixen tres cops l'any per tal de fer alguna activitat conjunta i que els nens/es es relacionin entre ells. Aquell dia, doncs, aprofitant la visita d'en Ricard Bonmatí, es van reunir a l'escola de Puiggròs. Cal dir, que, anteriorment a aquesta sessió, les tres escoles havien treballat

la poesia d'en Ricard amb els seus alumnes, aspecte que es va notar molt durant el recital.

Seguidament, doncs, ens vam dirigir a la sala d'actes de Puiggròs, situada just al davant de l'escola, en la qual es va portar a terme l'activitat. Van dividir els alumnes en tres grups, de manera que es van fer tres recitals: cicle inicial i mitjà, cicle superior i, finalment, educació infantil.

La dinàmica va ser força igual amb els tres grups. Primer de tot, en Ricard va fer una introducció sobre el poema que es disposava a recitar, creant una història que enllaçava amb aquest. A més a més, va promoure la participació i la intervenció dels alumnes de diferents formes: fent-los recitar poemes que ja se saben, fent-los repetir certes paraules, fent-los fer gestos tot recitant els poemes, fent-los preguntes... Tots els alumnes, sense cap excepció, van estar el màxim d'atents, durant l'estona que va durar el recital. El cert és que vaig quedar fascinada de com en Ricard sap motivar i enganxar als infants, tan sols amb el poder de les paraules, els gestos i l'entonació. Els nens/es es van posar en la situació que requeria cada poema i els van viure tots de manera molt intensa: així doncs, van estar tristos, alegres, amb por, rient...

Pel que fa a l'actitud d'en Ricard, va ser molt encertada i adequada a tots els moments i a totes les situacions. Així doncs, mentre que amb els alumnes més grans els feia explicacions més elaborades i complexes, referint-se a aspectes que, probablement, ells/es ja havien estudiat a l'escola, amb els nens més petits, tot era més directe i més proper i la seva actitud molt més afectuosa.

Els infants van gaudir enormement de cada moment dels recitals. A més a més, el fet que ells poguessin intervenir i participar, els va motivar molt i va permetre que la seva atenció fos màxima. En Ricard, en tot moment, els va tractar com a iguals i no com a nens/es, aspecte que crec que ells van agrair moltíssim, ja que es van sentir importants i valorats. Vaig veure que estima als infants, que sap com arribar a ells/es i com tractar-los.

D'altra banda, en les explicacions i en els poemes que fa en Ricard, es deixa entreveure que és un home molt culte i que allò que escriu no ho fa perquè sí, sinó que al darrere hi ha una gran recerca d'informació i un gran coneixement. Així doncs, per exemple, quan escriu el poema d'una papallona, anteriorment s'ha informat sobre la seva vida, la seva alimentació, els seus hàbits... Aquest aspecte fa que els seus poemes estiguin dotats d'una gran coherència i d'una gran qualitat.

L'únic material que va fer servir durant els recitals, van ser els seus llibres, que els mostrava en moments donats, per donar-los a conèixer o per mostrar les il·lustracions. Tota la resta de les sessions, van anar a càrrec, únicament, de la seva veu i els seus gestos. Pel que fa a l'entonació, cal dir que en Ricard la treballa molt bé. Així, doncs, modula totalment la veu segons el que requereix el poema. De fet, ell mateix m'ha confessat que, si s'ho proposa, és capaç de fer plorar a tots els nens/es que té de públic, tan sols recitant un poema de por. Per tant, doncs, l'expressió i l'entonació juguen un paper clau en els seus recitals.

D'altra banda, vull remarcar el fet que, en tot moment, les sessions van ser d'allò més divertides i amenes. En Ricard és un home molt alegre i això ho traspassa en la seva feina. Per tant, doncs, la poesia no es veu com una cosa avorrida, sinó com una activitat lúdica. De fet, els infants s'ho van passar d'allò més bé i van riure molt. La sessió va ser molt dinàmica i ell no va allargar excessivament cap poema ni cap explicació, sinó que canviava constantment (aspecte que els infants van agrair, ja que no se'ls va fer gens feixuc). En Ricard, en acabar la sessió em va confessar que el seu lema de vida és estar sempre alegre, per fer feliços als altres, i, realment, crec que ho aconsegueix.

Com he comentat anteriorment, els infants ,anteriorment, havien treballat la poesia a l'escola, en especial la d'en Ricard,. Aquest fet es va notar moltíssim, ja que coneixien i se sabien de memòria molts dels poemes que ell recitava. Aquest aspecte va omplir de satisfacció a en Ricard, ja que és una forma de constatar que es valora la seva feina. De fet, un cop acabats els recitals, es va dirigir als mestres per donar-los les gràcies i per dir-los que es notava la gran tasca que havien fet amb els infants. Els havien ensenyat poesia de manera molt encertada, ja que els alumnes la vivien i la gaudien plenament.

Moltes de les intervencions que en Ricard feia fer als infants, eren fer gestos mentre recitaven algun poema determinat. Vaig poder comprovar

personalment que, després d'haver-ho fet tres o quatre vegades, la majoria dels alumnes s'havien après el poema de memòria, sense cap esforç, només amb la gran ajuda dels gestos. Més tard, en Ricard em va comentar que és molt important que tothom, infants, nens i persones adultes, ens aprenguem poemes de memòria i els recitem i que, per tal de fer aquesta tasca de forma agradable i gens feixuga, hi ha certes ajudes, com el fet d'acompanyar el recital amb gestos.

Finalment, un cop acabats els tres recitals, ens vam dirigir tots a l'escola, on es van acomiadar d'en Ricard, tot obsequiant-lo amb productes típics de la zona. A mi em van regalar una rosa feta pels nens i nenes de l'escola, la qual cosa em va fer moltíssima il·lusió, ja que no m'ho esperava.

Ja per últim, dir que bona part de les tres sessions es troben enregistrades en el DVD que hi ha al final del treball, per tal que pugueu veure, amb detall i amb exemples el que jo he anat esmentant.

Entrevista

Tot seguit, al marxar de l'escola, vaig tenir l'oportunitat de parlar amb en Ricard i així, preguntar-li certs aspectes de la seva poesia i de la seva manera de treballar-la. Ell, molt amablement, em va contestar els seus dubtes. Vaig poder comprovar que, en tot moment, em parlava des de la més total sinceritat, franquesa i il·lusió. No cap dubte que és un amant de la seva feina, que hi creu i que la defensa amb arguments molt sòlids.

QUÈ

Primer de tot, li vaig preguntar perquè treballar la poesia, què té la poesia d'especial i màgic, què la caracteritza. En Ricard em va respondre que els poemes contenen repeticions generalment previsibles que generen una intensitat volguda del ritme (el ball de les paraules, sovint amb repetició de sons) i la màgia xocant de la rima i l'al·literació (amb la diversió que provoca la repetició de sons tan característica dels jocs de falda i dansats, cantarelles, refranys, embarbussaments i poemes populars). I, en segon lloc, el sotmetiment a certes convencions formals, però que alhora atorguen més llibertat per a capgirar la morfosintaxi i forçar el vocabulari, amb el resultat d'una lluminositat especial (dolça, salada o aguda) d'uns missatges plens de tendresa, gràcia o ironia que sovint condensen l'ànima de les paraules, tan carregades de veritats, ja que són "jugades" o combinades entre si per intentar resumir petits retalls contundents de la filosofia de la vida.

Al preguntar-li què és per a ell un bon poema, un poema de qualitat em va respondre que és una veritat inventada per una persona sincera i optimistament creativa..., com diu (citant Jonathan Swift) el seu professor de sociologia Lluís V. Aracil al seu preciós llibre La mort humana: "amb la clara intenció d'oferir als altres llum (coneixements) i dolçor (sensibilitat)."

Ell creu que als infants se'ls ha d'oferir els poemes més divertits, més intel·ligents i més sensibles que hi han publicats per a nens/es, i també els més adequats per a cada edat i circumstància dels que hi han per a adults. En una primera fase d'introducció a la poesia, convé que es presenti als infants (com un tresor: sempre aclarint, abans de presentar cada poema, els mots difícils per aconseguir que quan els el recitem o llegim, l'entenguin a l'instant) poemes que tinguin molt de ritme, jocs de sons i ironia, de manera que siguin engrescadors i ben fàcils de memoritzar. Així ells se'ls fan seus i hi juguen: dominen i gaudeixen la llengua dels adults (que cada cop és més seva) fent jocs de paraules, de sons, de conceptes i de sentiments.

Pel que fa als cànons, creu que s'han de treballar, fent una bona selecció dels millors poemes que existeixen (un bon cànon de poesia per a infants i adolescents). No tots són bons. I pot passar que, si presentem als infants

poemes de poca qualitat, aquests facin perdre espai als realment bons i, també, il·lusió i motivació als infants.

En Ricard creu que gairebé tots els temes són vàlids per tractar amb els infants. Els més difícils cal tractar-los amb més delicadesa. En Ricard intenta escriure coses per a nens/es, que li agradin a ell com a adult. I, és clar, com que, també en la vida quotidiana, alimenta molt l'infant que porta dins, els seus poemes, aptes per a adults, sedueixen els infants. Té la gran sort de poder dedicar-se a les dues coses que més l'apassionen d'aquest món: la llengua i els nens/es.

A més a més, creu que els infants són el millor públic per a la poesia, ja que aquesta és un joc de paraules i conceptes: una broma, una ironia. I, a sobre, amb ritme que fa ballar el cor, la llengua i sovint les mans i tot (en una mena de continuació del joc de falda i el joc ritmat de pati o carrer).

Un bon poema, treballat adequadament, aporta als infants:

- Adquisició de coneixements.
- Bona dicció de sons variats i sovint repetits o embarbussats.
- Fixació molt més segura (gràcies a la recitació amb bona entonació) de la correspondència entre so i grafia, de la sintaxi i entonació de les frases, i de nou vocabulari i frases fetes.
- Adopció entusiasta de la ironia que contenen els jocs de paraules, d'idees i de sentiments.
- Millora en el ritme corporal, en la seqüenciació del temps i en la dimensió matemàtica.
- Projecció de la veu amb seguretat i sensibilitat gràcies a la recitació de memòria.
- Ampliació amb imatges poètiques de la visió plàstica, dinàmica i conceptual de la realitat.
- Autoafirmació i desbloqueig del cos i de l'expressió facial de manera socialitzada gràcies als convincents gest i entonació dels versos recitats de memòria, sovint en grup.

I a ell, com a escriptor, li aporta exactament el mateix i, a més, l'alegria d'ajudar-los tan creativament a fer-se persones.

QUI

En Ricard creu que tota persona pot compondre poesia, sobretot a mesura que creix i adquireix vocabulari i experiència (considera que, encara que fem fer exercicis de creació poètica als infants, no els hem de fer presentar a concursos de creació de poemes, en què sempre guanyen els alumnes que tenen més domini de la llengua gràcies a la influència d'un entorn familiar culte; el "premi" de les festes literàries escolars ha de ser l'aplaudiment a la "simple" i preciosa recitació de poemes propis o d'un altre, i no pas un regal per la victòria en una competició per la millor composició). No hi ha ningú que neixi sent poeta. Per escriure poesia només calen dues condicions: admirar el món, la possibilitat de millorar-lo i la llengua que ens ajuda a fer-ho, i estimar els lectors (infants i joves en el seu cas, però també adults).

Quan ell escriu poesia, persegueix l'objectiu de dir veritats a la humanitat (assumibles i/o memoritzables). Això no vol dir pas que ell tingui el monopoli de la veritat (al contrari: el conjunt de ficcions o construccions amb què cada bona persona modela la realitat constitueix la xarxa de veritats amb què els humans construïm comunitat). Però és conscient que tota persona espera d'ell que no l'enganyi, que l'ajudi a entendre el sentit de la vida. I aquest sentit només el pot explicar per mitjà del llenguatge simbòlic que és la llengua (i l'art en general) inventiva, creativa, productora de sentit. M'explica que, com molt bé ens recorda Aracil, ja ho va dir Antonio Machado en un proverbi preciós:

"Se miente más de la cuenta
por falta de fantasía.

También la verdad se inventa."

Pel que fa a l'art de recitar, ell afirma que tothom pot recitar poesia. I tothom n'hauria de recitar, ja que així no només s'aprèn en veu pròpia coses meravelloses, sinó que també s'exercita a treure sentiments que un pot tenir bloquejats. En la fase inicial de la recitació, l'entonació potser és poc

adequada. Però de mica en mica, el recitador va trencant el gel o l'escut que el "defensa" de mostrar-se amb emocions, i així, emocionant-se, emociona els altres a manera de cadena comunicativocultural.

Ell creu que la manera en que es recita un poema ve determinada per dos factors: per una banda, l'autor, al escriure, crea unes pautes sobre com vol ser recitat aquell poema (a partir de la temàtica, l'expressió, la puntuació...). D'altra banda, la persona que el recita s'ho ha de fer seu, aportant la seva visió al poema, l'ha d'interioritzar i l'ha de recitar fent notar la seva identitat. Per tant, doncs, de la combinació d'ambdues coses, en pot sortir la perfecta recitació.

COM

La manera de treballar la poesia d'en Ricard Bonmatí, es veu clarament reflectida en l'experiència que he pogut viure en primera persona: diversió, participació dels infants, entonació, ritme, gestualitat, emoció i molt d'amor per la feina que realitza. L'organització dels seus recitals sempre sol ser la mateixa: explicació en forma d'història relacionada amb el poema i, seguidament, la recitació d'aquest.

Ell afirma que, pel que fa a les condicions ambientals, per tal d'aconseguir una bona experiència, primerament, és necessari el silenci, i en segon lloc, el confort; és a dir, que els infants han d'estar asseguts còmodament en cadires i sense passar fred ni calor. Un altre element clau és la disposició en rotllana, de manera que tots es vegin les cares; d'aquesta manera la compartició d'idees i sentiments passa per tots els ulls alhora i uns ulls alimenten els altres. El nombre màxim d'infants recomanable és d'uns vint-i-cinc o trenta (un grup classe); però cinquanta (o un màxim de seixanta) també és acceptable sempre que la sala sigui acollidora i permeti la disposició en rotllana (en certs casos cal fer-ne dues o tres de concèntriques).

A més a més, ell creu que no hi ha una edat específica per treballar la poesia, ja que amb els nadons també en treballem per mitjà de les moixaines o jocs de falda. I les cançons, és clar, que són poesia amb melodia.

En Ricard adapta els seus recitals de poesia, segons els infants que hi hagi de públic. Així doncs, escull poemes diferents per a cada edat. I, en el cas que presenti un mateix poema per a dues edats diferents, n'adapta la presentació i la recitació a cada edat. I, malgrat tenir preparat, abans de cada sessió, un repertori específic, aquest l'adapta al grup concret d'infants. Fa una interacció permanent amb ells (sovint amb infants més moguts i/o participatius). Confia molt en ells i sap fins on els pot estirar i en quin moment convé que faci una altra cosa; fins i tot jocs de mans i braços lligats a poemes o a simples jocs de paraules i conceptes: la poesia passa també pel cos. Aquest aspecte l'he pogut observar contínuament, durant el recital que ha portat a terme a Puiggròs, ja que contínuament demanava la participació dels nens/es en fer gestos, jocs de mans...

Pel que fa a la pròpia creació de poemes per part dels infants, creu que fonamentalment, convé que de tant en tant compenguin poemes a imitació de models bons que s'han après i sobre els quals han reflexionat dins el grup classe. Sovint aquesta composició de poemes la poden fer col·lectivament amb el mestre, i de vegades de dos en dos o individualment. Però l'objectiu no ha de ser mai aconseguir un poema excel·lent ni premiable, sinó que cal que els infants visquin la composició de poesia com un exercici d'imitació de la manera de crear d'un poeta concret. I poden sortir uns poemes bastant bons, evidentment. També el d'un alumne sol (i sense fer una imitació conscient de cap poeta)...; però a l'aula també cal valorar l'esforç que ha fet un infant no tan avançat en llengua com aquest i que ha fet un poema tècnicament més fluix, però ple de sentiment. I és que, malgrat que els donem poemes molt ben mesurats i rimats, el més important és que en els poemes que facin ells no intentin aconseguir una perfecció formal (amb el risc que sovint comportaria de fer rimes fàcils i buides), sinó un contingut ple d'intel·ligència i/o sentiment (i ritme si pot ser; però sense comptar síl·labes explícitament, llevat que l'alumne ho demani).

D'altra banda, en Ricard creu que és molt important la participació de la família en tots els àmbits i, també, en l'àmbit de la poesia. Les famílies de vegades assisteixen a les sessions que fa a les biblioteques i està molt content de tenir-hi totes les generacions juntes. Però sempre avisa els adults que, quan els petits d'un any o dos es cansin de la sessió, se'ls enduguin per

evitar un soroll excessiu que impedeixi als altres seguir la sessió amb prou concentració. Per aquesta raó, les sessions amb barreja d'edats amb infants tan menuts són per a ell les més difícils. Malgrat tot, els pares en surten ben contents, amb moltes idees per a ajudar els seus fills a recitar poemes. Normalment, acaba contant una rondalla, que també encisa xics i grans. Desitja que, tant de bo, aquestes famílies ensenyin cada dia més moixaines, jocs de falda i poemes als infants. I que aquests ja arribin a l'escola amb un bagatge immens de sensibilitat poètica.

Ja per acabar, al demanar-li si hi havia algun comentari que volgués afegir, en Ricard em va remarcar el següent: <<A través de l'avorridíssima televisió de la meva infància, per sort vaig rebre un preciós consell de Jesús Arteaga ("el capellà de la tele") que intento aplicar sempre (quan escric poesia o teatre, quan recito poemes o conto contes i quan visc la vida quotidiana) i que recomano que tothom es faci seu: "Estigues sempre alegre per fer feliços els altres.">> Crec que aquesta frase defineix molt bé tal com és en Ricard: una persona alegre, optimista amb ganes, il·lusió i molta confiança en ell, en la feina que realitza, però, sobretot en les capacitats dels infants.

3.4 Visita a l'Olga Xirinacs: veterania i gust de mar

Entrevista

El dia 2 de Maig vaig anar a Tarragona a veure l'Olga Xirinacs. L'Olga és una important escriptora de novel·la, poesia, contes i assaigs. La seva obra ha guanyat importants premis com Sant Jordi, Josep Pla, Ramon Llull... entre molts d'altres.

Anteriorment, li vaig enviar un correu explicant-li el treball que estava portant a terme i demanant-li si seria possible assistir a algun recital poètic que tingués previst fer al cap de poc. Ella, molt amablement, em va contestar que últimament tenia problemes de salut i que, per aquest motiu, no sortia gaire de casa, ja que no se sentia segura a un espai extern. Així doncs, em va oferir la possibilitat d'anar a Tarragona, a casa seva, i així conèixer-nos i poder

preguntar-li tot allò que m'interessés. Per tant, doncs, en aquesta ocasió no he pogut presenciar cap experiència, però sí que he pogut realitzar l'entrevista.

Aquell dia, doncs una mica nerviosa em vaig dirigir a Tarragona, a casa de l'Olga Xirinacs. Cal dir, primer de tot, que viu en un lloc magnífic, just al rovell de l'ou de la ciutat. És un edifici molt antic, que era del seu avi, en el qual hi ha viscut tota la vida. Té uns grans finestrals amb vistes directes al mar, la qual cosa ha influït molt en la vida i, segurament, en l'obra de l'Olga Xirinacs, en la qual molt sovint podem veure referències del món marí.

L'Olga em va rebre molt amablement i ens vam instal·lar còmodament al menjador, en unes butaques, amb una tassa de cafè al costat i xocolatines per acompanyar. Cal dir que vaig poder comprovar personalment que l'Olga és una persona extraordinàriament culta i que té una gran vena artística: és escriptora, va ser professora de piano i, a més a més, em va ensenyar un seguit de quadres que ella mateixa havia pintat. Tot plegat, l'ha ajudat molt a l'hora d'escriure. De fet, ella mateixa em va dir que per tal de ser un bon escriptor i produir obres amb bon contingut, has de tenir un lligam profund amb l'art (música, pintura...), estudiar-lo i conèixer-lo, per tal de poder enriquir i dotar de profunditat i saviesa les teves obres.

L'Olga, al llarg de la seva vida ha escrit diversos llibres i ha guanyat premis molt importants. Entre els seus llibres més destacats es troba *Marina*, un conjunt de poemes infantils que giren entorn del mar. L'Olga em va explicar que aquest llibre ha estat molt utilitzat a les escoles i que, molt sovint, l'han convidat a ella, per tal d'ensenyar-li el treball que han realitzat els alumnes.

Em va ensenyar uns quants treballs realitzats per nens i nenes d'algunes escoles en els quals s'hi inclouen poemes fets pels mateixos infants, dibuixos, treballs manuals... L'Olga, tot això ho guarda com un gran tresor, ja que diu que per a ella és una gran recompensa i un gran reconeixement envers la seva tasca com escriptora.

QUÈ

Preguntant-li sobre el seu interès per la poesia, l'Olga em diu que es remunta a la seva infantesa, ja que sempre ha estat envoltada de llibres, entre els quals s'hi inclouïa poesia. Des de petita, doncs, ha llegit molts poemes de grans autors i ha après a estimar, acompanyada per la seva família, aquest gènere literari. És per això, que va decidir escriure poesia.

Ella creu que els infants són un excel·lent públic de poesia, ja que viuen els esdeveniments sense cap inhibició, de manera totalment natural. Creu que la poesia es pot treballar amb infants, a partir que ja tinguin cert coneixement i puguin comprendre bé allò que llegeixen o que se'ls explica.

"S'han d'oferir bons poemes als infants, poemes de qualitat, no ens podem conformar amb qualsevol cosa només perquè són nens. " Per a ella, als infants els hi hem d'oferir poesia de tot tipus. Un bon poema per a ella és aquell que, sobretot, està ben treballat per part de l'autor i que diu alguna veritat. A més a més, diu que els infants estan perfectament preparats per llegir i entendre alguns dels poemes pensats per a adults. El que hem de tenir present, però, és que no els podem oferir poesies abstractes, que parlin de temes que ells encara no coneixen.

L'Olga creu que hem d'oferir als infants poesies sobre tots els temes, ja que aquests estan preparats per entendre-ho tot. A més a més, la poesia també serveix per tractar certs aspectes complicats, com poden ser la mort d'algun familiar, ja que et permet apropar-te al tema, sota la mirada d'una altra persona.

L'Olga té obres tant en català com en castellà. Em comenta que utilitza les dues llengües de manera força equitativa, amb la qual cosa se sent còmode escrivint de les dues maneres. També em diu que a l'escola s'hauria d'oferir poesia amb català, amb castellà, i amb totes les llengües que es vulgui.

A més a més, l'Olga està totalment a favor de treballar cànons a l'escola, ja que creu que forma part de la nostra tradició i identitat i que, per tant, s'han de donar a conèixer. És més, ella aposta, també, per anar més enllà encara en el temps, i treballar antics clàssics grecs, per exemple, ja que és a través d'aquestes obres on podem entendre moltes de les coses d'avui dia. Com a

exemple, m'explica que li agrada molt buscar, de moltes paraules, el seu precedent del llatí. Diu que si ho analitzes, t'adones que té molta lògica, que tot és molt coherent i t'ajuda a entendre millor el significat dels mots. De fet, en molts dels seus llibres i poemes, s'hi inclouen unes quantes paraules en llatí, ja sigui en el mateix contingut, o en un glossari al final del llibre.

QUI

Quan li pregunto si tothom pot escriure poesia, em diu que si, però que no tothom pot escriure bona poesia. "Hi ha molts artesans, però pocs artistes". Per tant, doncs, ella creu que hi ha gent que pot escriure poesia, però que per tal de produir obres de qualitat, s'ha de fer un pas més: hi ha d'haver molta formació al darrere, molt interès, molta cerca... i que no tothom té l'habilitat de fer-ho.

Pel que fa a la creació dels infants, l'Olga creu que és molt important. Diu que la poesia s'ha de treballar de dues maneres: oferint-la i creant-la. Per tant, doncs, a més a més de llegir molta poesia, també s'ha de donar l'oportunitat als infants perquè puguin crear la seva, això sí, després d'haver-ne vist molts models. L'Olga em confessa que queda gratament sorpresa en veure moltes de les produccions que li han fet per a ella, alumnes de les escoles. Diu que molts infants tenen una gran facilitat per escriure poesia, però que malauradament, no sap perquè, es perd amb el pas del temps. En dir-me això, ens mirem alguns dels regals que li han fet a les escoles i, realment, quedo sorpresa de la qualitat de les obres poètiques que han escrit els nens/es, alguns d'ells amb només 7 o 8 anys.

Pel que fa a la capacitat de recitar, l'Olga creu que tota persona hauria de ser capaç de fer-ho. Per a ella és una tècnica que, tot i tenir una part innata (ja que hi ha persones amb molta facilitat per l'entonació i amb un bon domini de la llengua) es va adquirint al llarg del temps.

COM

L'Olga creu que la poesia sempre s'ha d'ensenyar d'una forma agradable i lúdica, tot vivint-la. Creu que l'estudi i l'anàlisi més exhaustiu, s'ha de deixar

per més endavant, probablement per a la universitat. Per tant, doncs, la feina dels mestres hauria de ser vivenciar la poesia (juntament amb tots els altres gèneres literaris).

L'Olga diu que, pel que ella ha pogut veure a les escoles, es treballa bé la poesia, almenys quan els nens/es són petits. Em remarca que ella no és mestra i que no coneix en profunditat el món de l'ensenyament i que, per tant, només pot parlar per les experiències que ha pogut presenciar les quals, en general, han estat totes força positives. Per tant, doncs, l'Olga em diu que nota que, a les escoles hi ha certa predisposició en treballar la poesia d'una manera amena i vivencial. De fet, m'explica que en moltes de les escoles que l'han convidat, s'han fet sortides al mar (ja que gran part de la seva obra en fa referència) per tal de treballar els seus poemes, d'una manera molt experimental. No obstant, troba a faltar experiències d'aquest tipus amb nens/es més grandets. M'explica que, a la gran majoria d'escoles que ha anat i que ha vist treballar la seva poesia, són escoles d'infantil i primària. Per tant, doncs, creu que s'hauria de millorar la sensibilització envers aquest gènere literari pel que fa a centres de secundària.

Al acabar la nostra xerrada, que va ser molt extensa (aproximadament tres hores) en la qual vam tenir temps de parlar de molts temes, a més a més de la poesia, l'Olga em va obsequiar amb unes quantes de les seves obres. Vaig estar-li realment agraïda i sorpresa, doncs no m'ho esperava.

Abans de marxar, em va ensenyar la seva casa amb detall i vaig quedar totalment fascinada. És una llar amb molt d'encant, la qual té cada racó ple de llibres. N'hi ha a tot arreu: al menjador, a la cuina, al lavabo, a les habitacions... A més a més, hi ha molts petits detalls com figuretes, records de viatges, objectes antics... Realment, és com un petit museu Crec que la casa on vius, parla molt d'un mateix i aquesta, sense cap mena de dubte, defineix molt clarament com és l'Olga Xirinacs: una dona culta, apassionada dels llibres, de la literatura i de l'art en general.

3.5 La cucafera: poesia amb els més menuts

El Divendres 3 de maig, vaig anar a l'escola bressol Cucafera de Tona, ja que, des de fa uns quants anys, porten a la pràctica un projecte de poesia molt potent. De fet, aquest projecte ha estat presentat a varis concursos i ha guanyat el premi pedagògic Emili Teixidor.

Abans d'explicar la meva experiència, resumiré, breument, en què consisteix aquest projecte. Ja fa uns anys, l'equip de mestres de l'escola volia iniciar alguna cosa nova, algun projecte que impliqués a tot el centre, així com a les famílies. Una mestra va comentar la possibilitat de fer un projecte relacionat amb la poesia, ja que en l'anterior centre on treballava s'havia fet quelcom semblant, i havia funcionat molt bé. L'una per l'altra, es van anar engrescant i així és com va néixer aquest projecte, que es pot dividir en les següents parts o activitats:

- Essències de poesia: aquesta és la part central del projecte i consisteix en fer arribar la poesia a totes les aules, amb els infants de totes les edats. Cada mestra escull els seus propis poemes i els recita als infants. S'estableix un ritual, que és comú per a totes les classes: es va al racó de poesia, en el qual hi ha tots els poemes amb la foto de l'objecte corresponent, penjats a la paret i la mestra es posa un davantal ple de butxaques amb objectes dins. La frase amb la qual s'inicia l'activitat és: "Un davantal hi ha que ple de poesia està". Seguidament, la mestra agafa un objecte de les butxaques i recita la poesia corresponent, tot fent moure l'objecte.

Exemple: la mestra treu del davantal l'objecte d'un cavall petit, de joguina. Mentre l'ensenya als infants i el va movent com si galopés, recita el següent poema:

EL CAVALL

Morro endavant,

Boca rient,

Potes volant,

Crinera al vent.

Fort com un ruc,
Viu com el foc,
Sempre que puc
Faig catacroc.

Ricard Bonmatí

Així successivament, fins que, quan s'acaben tots els poemes, la mestra recita la frase que dóna pas al tancament de l'activitat " El davantal s'ha plegat i la poesia s'ha acabat". Normalment, es comença amb pocs poemes i, a mesura que va avançant el curs, se'n van afegint més.

- Poesies complementàries: quan es treballa algun centre d'interès (l'hort, la primavera, els animals...) sempre s'intenta buscar algunes poesies relacionades amb aquests temes, per tal de complementar la tasca. A més a més, seguidament, aquestes poesies passen a formar part de l'altre grup de poemes (essències de poesia).
- Grans poesies: Quan hi ha l'oportunitat, s'intenta que alguna poesia determinada sigui el centre de moltes activitats: plàstiques, psicomotores... A més a més, es decora el passadís de l'escola, d'acord amb la poesia escollida.
- Participació de les famílies: a l'entrada de l'escola, hi ha un davantal gros, penjat a la paret, amb una butxaca per cada aula. A dins de les butxaques, es van afegint els poemes que es treballen a cada classe, de manera que les famílies que ho desitgen, s'ho poden emportar a casa i mirar-s'ho amb els seus fills/es. A més a més, de vegades, els mateixos pares busquen poemes pel seu compte i els proposen a les mestres.

Una vegada feta aquesta petita explicació sobre el funcionament d'aquest projecte, em dispo a detallar la meva experiència i el que vaig viure en primera persona. Dies abans, em vaig posar en contacte amb la directora de l'escola per tal d'explicar-li el treball que estava portant a terme i demanar-li si seria possible poder assistir un dia a l'escola bressol i així, veure amb els meus propis ulls com porten a terme el projecte de la poesia. M'interessava moltíssim, ja que, si bé podem trobar escoles en les quals es treballi aquest gènere literari, hi ha molt poques llars d'infants que ho facin.

La directora em va respondre molt amablement, dient-me que hi podia anar el divendres 3 de maig i que intentarien que pogués veure el projecte en diferents classes, amb infants de diferents edats.

Cal dir que vaig ser molt ben rebuda i acollida per part de la directora i de totes les mestres de l'escola bressol. Primer de tot, em vaig dirigir a la classe dels caminants (1 - 2 anys). Al arribar-hi, els nens/es ja estaven asseguts al racó de la poesia i estaven fent el bon dia. Els racons de poesia són més o menys iguals a totes les aules: a la paret (a l'alçada dels infants hi ha penjades les poesies escrites amb la fotografia de l'objecte corresponent), el terra és tou per tal que els infants puguin asseure's còmodament, hi ha cortines penjades del sostre.... he comprovat, doncs, que en el racó de poesia s'intenta crear un espai màgic, diferent a la resta de l'aula, per tal de fer-lo especial i convidar de forma agradable als infants a escoltar poesia.

A l'aula de caminants, aquell dia tan sols hi havien quatre infants, ja que molts d'ells estaven malalts, i d'altres arribaven més tard. Aquest fet, però, no va ser cap impediment per poder veure el funcionament amb aquest grup. Tal com està indicat, la mestra va començar la sessió amb la frase "Un davantal hi ha que ple de poesia està". Durant el transcórrer del recital de poemes, els infants van estar molt callats i molt atents. Tot i que aquell dia fossin pocs nens/es, la mestra em va comentar que són un grup molt tranquil, que funciona molt bé, i que encara que hi siguin tots, sempre estan callats i atents. Hi havia algun infant, que mentre la mestra recitava els poemes, ell/a anticipava paraules, ja que els coneixia d'haver-los escoltat altres cops. També hi havia casos, en els quals els infants repetien les paraules finals de cada vers. A més a més, algun nen/a buscava el poema que la mestra estava explicant en aquell moment, en les fotografies de la paret, guiant-se per l'objecte.

Quan la mestra treia algun objecte de la butxaca que era molt proper als infants, aquests s'exaltaven i, per uns moments, la seva atenció requeia molt més en l'objecte que no pas en el poema. Aquest és el cas d'un nen, per

exemple, que al treure una pilota, tota l'estona va estar pendent d'aquest objecte, sense escoltar el poema, mentre repetia: pilota, pilota!

Quan es van acabar els poemes, la mestra va recitar la frase d'acabament del ritual i va guardar el davantal. Em va sorprendre que els infants es van quedar asseguts, tot demanant més poesia. Això, doncs, és una mostra que aquesta activitat funciona i agrada molt als nens/es.

Seguidament, vaig anar a l'aula de lactants (0 – 1 anys). Aquell dia faltaven molts pocs infants, per tant, vaig tenir oportunitat de veure el grup gairebé complet. En aquell moment hi havia dues professores a l'aula, però el recital de poemes va transcórrer únicament a càrrec d'una. El funcionament va ser idèntic al de la classe dels caminants, si bé amb alguna petita diferència, sobretot deguda a l'edat dels infants. En aquest cas, doncs, es van recitar menys poemes que en l'aula anterior. La mestra, tot i això, em va explicar que tenia pensat explicar més poemes, però, com que va veure que alguns nens/es perdien la seva atenció, va decidir escurçar-ho i no treure tots els objectes de les butxaques. Aquest, doncs, és un gran avantatge que té el projecte de la poesia, ja que pots adequar la durada de l'activitat, depenent de la situació i del moment.

D'altra banda, els poemes que es van recitar eren més curts, per tal que els infants no perdessin la seva atenció. De fet, vaig tenir oportunitat de veure el mateix poema explicat a l'aula dels grans i a l'aula de lactants i, en aquesta última, es va optar per escurçar-lo la meitat, ja que han comprovat que si un poema és massa llarg, els nens/es més petits es despisten.

Em va sorprendre molt gratament veure infants d'encara no un any, escoltant tant atentament i gaudint del recital de poemes. El fet de tenir el suport dels objectes, ajudava a centrar la seva atenció. Tot i això, cal dir que al cap d'uns quants poemes, alguns nens/es, ja es van començar a mostrar inquiets i bellugadissos, fet que va provocar que la mestra, tal com he explicat anteriorment, donés per acabada l'activitat abans del previst. En aquest cas, algun infant (tot i que menys que en l'aula anterior) també va buscar la fotografia de l'objecte del poema que s'estava recitant en aquell moment.

Finalment, ja per acabar, vaig poder assistir al recital de l'aula dels grans de l'escola (2 – 3 anys), que és el grup més nombrós. El funcionament va ser igual que en els dos casos anteriors, si bé amb diferències, novament degudes a l'edat dels infants. En aquest cas vaig notar molta més interacció per part dels nens/es. El fet que tinguessin el llenguatge molt més desenvolupat i més capacitat de raonament i de comprensió que en els casos anteriors, va influir moltíssim. Així doncs, mentre la mestra recitava els poemes, molts cops algun infant intervenia, tot fent aportacions o demanant algun aspecte del poema que no entenia. La mestra, en cap moment va interrompre o va frenar les aportacions dels infants, sinó al contrari. A més a més, en aquest cas, van ser la majoria dels nens/es que van assenyalar les fotografies dels poemes corresponents, penjats a la paret.

En aquest grup vaig notar un sentiment de gaudi molt generalitzat i tots van estar molt atents i participatius. Crec que també pot influir el fet que, al ser els grans de l'escola, alguns d'ells porten temps familiaritzats amb aquest projecte (ja que en els cursos anteriors també ho han treballat). A més a més, els poemes eren més llargs i més rics en vocabulari. Tal com m'imaginava, va ser en el grup que es van recitar més poesies, però, tot i això, els infants no en tenien prou i quan es va acabar, gairebé tots en demanaven més. Cal afegir, també, que en algun poema concret, la majoria dels nens/es, es van afegir a la recitació de la mestra, ja que el coneixien de memòria.

En general, en els tres grups, vaig notar que tots els infants esperaven amb molta il·lusió l'hora de la poesia, i no ho vivien com a activitat dirigida, sinó com estona de plaer compartit, de gaudi i de tranquil·litat. A més a més, vaig poder observar que totes les mestres posen molt entusiasme i moltes ganes a l'hora de treballar la poesia amb els infants.

Ja per últim, afegir que aquesta experiència també es troba enregistrada en el DVD que hi ha al final del treball.

Entrevista

Un cop acabades les tres sessions de poesia, vaig anar a la sala de mestres amb la directora de l'escola, amb la qual, tot prenent un cafè, vam parlar sobre la poesia i vaig poder preguntar-li aspectes que m'interessava conèixer. Primer de tot, li vaig preguntar perquè s'havien decidit a fer el projecte de poesia i no d'una altra cosa. Ella em va respondre que la idea va ser d'una mestra que, anteriorment ja ho havia treballat i que li havia funcionat molt bé. A més a més, amb la poesia van veure una oportunitat per desenvolupar

la capacitat d'escolta, d'atenció, de memòria, de participació, de reconeixement... dels nens/es, a partir d'estones de plaer i de gaudi compartit entre infants i mestres.

QUÈ

Pel que fa als poemes, la directora em va explicar que cada mestra tria aquells que li interessin, ja que el més important de tot és que les professores se sentin a gust recitant la poesia. Em va dir que és totalment necessari creure allò que estàs explicant, estimar-t'ho i sentir-t'ho teu. Per tant, doncs, no s'imposen uns poemes, sinó que cada persona, a través del seu gust personal, escull aquells que més li convenen. Ara, però, com que ja fa anys que es va implantar el projecte, cada professora té el seu recull de poemes fet i, normalment, el sol reutilitzar de cara als cursos vinents (tot i que sempre se n'afegeix algun de nou).

Pel que fa als motius de tria, em va dir que el que busquen dels poemes és, sobretot, que tinguin molt ritme i molt joc de paraules. Em va comentar que, tractant-se d'infants tan petits, no es marcaven com a objectiu la plena comprensió del poema, sinó divertir-se i gaudir tot escoltant la rima i els sons de les paraules. A més a més, s'intenta que les poesies sempre es refereixin a algun objecte proper i conegut pels nens/es, és a dir, es descarten poemes referents a sentiments, aspectes molt abstractes... ja que aquests infants encara no tenen les suficients experiències vitals com per comprendre'ls. S'intenta també, que el vocabulari sigui senzill i precís, matisant, no obstant, que no passa res si algun poema inclou paraules més complexes, ja que, tal com hem dit abans, no es busca la plena comprensió, sinó el joc sonor. Normalment, opten per poemes curts i de lèxic més senzill pels infants més petits i una mica més llargs pels més grans, si bé hi ha molts poemes que poden servir perfectament per tots els grups.

Al preguntar-li pels autors, ella em va contestar que aquest no és un criteri de tria, ja que es guien pels altres aspectes que he comentat anteriorment (ritme, senzillesa, joc de paraules, familiaritat...). Així doncs, he pogut observar que utilitzen poemes de diversos autors com: Olga Xirinacs, Miquel DescLOT, Ricard Bonmatí, Lola Casas...

QUI

Al preguntar-li per l'art de recitar, ella em va confessar que al principi la poesia els feia força respecte. Diu que, normalment, tothom es veu capaç d'explicar contes i històries, però, en canvi, la poesia es tracta d'un terreny força desconegut, que acostuma a fer cert respecte. Ella creu, però, que tothom és capaç de recitar correctament poesia, amb una bona entonació i que només fa falta pràctica i ganes. També ressalta que per poder recitar bé, és molt important, tal com hem comentat anteriorment, que a la professora li agradi el poema que està llegint, ja que si no se'l creu, ho transmetrà als alumnes:

Per a ella, no hi ha una sola manera vàlida de recitar un poema. De fet, un mateix poema pot ser recitat de diverses formes, segons qui ho estigui fent. Per tant, doncs, cadascú ha de trobar la manera que li vagi millor a ell/a i que s'hi senti còmode, aspecte que tan sols es descobreix amb la pràctica. Em diu que a l'escola, tal i com he pogut comprovar, hi ha mestres que expliquen els poemes més dolçament, d'altres amb més entonació, d'altres més planament... però que totes les formes funcionen, perquè hi creuen.

COM

Tot i que ja he vist el funcionament del projecte, és a dir, com treballa la poesia aquesta escola, li vaig preguntar certs aspectes a la directora, que m'interessava ressaltar i que quedessin clars.

Em va insistir sobre la importància que té el lloc i l'ambient. Elles, des d'un principi van tenir molt clar que hi havia d'haver un espai únicament dedicat a la poesia, diferenciat de la resta de l'aula, que fos màgic i acollidor i que invités als infants a passar una estona agradable, escoltant poesia. Em confessa, no obstant, que aquest mateix espai es fa servir per altres activitats, per motius de falta de lloc. També m'explica que, automàticament, al dir als infants que vagin a seure al racó, tots esperen impacients que se'ls reciti la poesia.

A més a més, en la forma de transmetre els poemes d'aquesta escola, hi juguen un paper clau els objectes. Com he dit anteriorment, en aquesta edat

és clau oferir un suport visual, que ajudi a la comprensió i a centrar l'atenció. Em confessa, no obstant, que sovint és complicat trobar un objecte atractiu d'allò que es vol. De fet, diu que és una cerca constant i que, totes les mestres, estiguin on estiguin, mai estan desconnectades i sempre busquen objectes que els puguin servir.

També em comenta que un dels principals objectius és que els infants relacionin el poema que s'està recitant amb les fotografies que hi ha penjades al racó de la poesia (aspecte que he pogut comprovar que està perfectament assolit). M'explica que, abans, la fotografia no es corresponia amb la imatge de l'objecte que s'utilitzava pel recital, aspecte que dificultava que els infants (sobretot els més petits) fessin la relació correcta. Per tant, doncs, van optar perquè totes les fotografies fossin imatges de l'objecte real que es fa servir i, el cert, és que han notat una gran millora, ja que els infants veuen més ràpidament l'associació.

També donen molta importància a l'element del davantal, el qual és el símbol màgic que més defineix aquest projecte. El davantal, s'utilitza com a fil conductor que permet a infants, famílies i mestres, relacionar-lo amb les activitats de poesia. De fet, en podem trobar un de molt gran a l'entrada de l'escola, pensat per a la participació dels familiars. Preguntant-li sobre aquest aspecte, la directora m'explica que estan molt satisfets amb la resposta que hi ha hagut per part dels pares. Diu que, de fet, són els mateixos infants qui demanen als familiars per emportar-se els poemes a casa. D'altra banda, també hi ha casos de pares que porten poemes a l'escola per oferir-los, si es volen treballar. A més a més, m'explica que, tot i que hi hagi una butxaca per a cada classe, els familiars es poden emportar les poesies de les butxaques que vulguin.

Pel que he pogut comprovar, en general, les mestres estan molt satisfetes amb aquest projecte i amb la tasca que han portat a terme i que, encara ara, estan fent. La directora em comenta que molts cops ha vingut gent a assessorar-se per treballar la poesia a l'escola bressol, ja que han sentit a parlar d'ells, però, tot i això, no coneixen cap altra llar d'infants que ho treballi (sense ser de manera esporàdica). Totes plegades estan molt orgulloses d'haver aconseguit que la poesia sigui el símbol de la seva escola, conegut a tot el país.

3.6 Miquel DescLOT: el domador de paraules

El dimarts 14 de maig vaig anar a veure un recital d'en Miquel DescLOT al Caixa fòrum de Barcelona. Miquel Creus i Muñoz, més conegut com a Miquel DescLOT és un escriptor català, del qual se'n destaquen les seves produccions en narrativa i poesia infantil i juvenil. Al llarg de la seva vida, ha guanyat nombrosos premis literaris.

Novament, dies abans m'havia posat en contacte amb ell per correu, per saber si tenia previst fer alguna activitat poètica i, així, poder-la veure en primera persona. En Miquel em va contestar que durant la tercera i la quarta setmana de maig estaria al Caixa fòrum de Barcelona, fent lectures poètiques a escolars. Vaig decidir que, tot i que la sessió estava molt a prop del termini de lliurament del treball, hi aniria, ja que se'm presentava l'oportunitat de conèixer a un gran poeta com és en Miquel DescLOT i de veure'l recitant i treballant en directe.

Experiència

Així doncs, aquell dimarts em vaig dirigir cap a Barcelona, on en Miquel m'estava esperant al vestíbul de l'edifici. Un cop fetes les presentacions, em va explicar que feia molt temps que es portava a terme aquests recitals de poesia. Tot plegat va començar quan, fa molts anys, en Miquel feia unes conferències sobre música clàssica vienesa. Allà se li va oferir la possibilitat, també, de fer recitals poètics a universitaris i ell va acceptar encantat. Un dia, durant aquests recitals, una mestra li va preguntar si seria possible portar-hi als seus alumnes de primària. En Miquel, d'entrada, es va quedar una mica descol·locat, ja que no havia considerat aquesta possibilitat. Després de donar-hi voltes i parlar-ho amb la gent que s'encarregava de l'organització, van decidir que, si hi havia demanda, ho provarien, ja que, al capdavant, en Miquel també era un poeta infantil i juvenil. Des d'aquell dia, doncs, no ha parat de fer recitals poètics per a escolars. M'explica, també, que fa uns anys els portava a terme a molts indrets: Tarragona, Mallorca, Girona, Barcelona... Ara, però, actualment, només fa aquestes sessions al Caixa fòrum de Barcelona.

Aquell dia, tocava recital amb un grup d'alumnes de 2n de primària, d'una escola benestant de Barcelona. En Miquel em va confessar que notava certes diferències entre els nens/es de les escoles benestants i els d'escoles més humils, ja que, aquests últims se sorprenen i es queden més bocabadats amb el que ell explica, que els primers.

Un cop va arribar el grup d'alumnes, ens vam dirigir a una sala del segon pis de l'edifici. Allà ja hi havia preparades dues files de cadires, en forma de mig cercle i un faristol al mig, amb els llibres de poemes escrits per en Miquel.

Primer de tot, en Miquel es va presentar dient que és un domador de paraules, aspecte que li he sentit anomenar a més d'una entrevista seva. Durant tot el recital, va comparar la seva tasca amb el circ. Va explicar als nens/es, que les paraules que utilitzem cada dia per parlar, demanar coses... no formen res extraordinari, ja que no estan al lloc adequat. Diu que passa el mateix amb els artistes de circ: quan aquests no treballen i van, simplement, a comprar el pa, la gent no queda bocabadada en veure'ls, ja que, en cap moment, hi van fent tombarelles o equilibris. Amb les paraules, doncs, passa exactament igual, s'han de posar a la pista, en situació, per tal que construeixin quelcom màgic i fascinant. Les paraules són invisibles i, per tant, nosaltres les podem percebre a partir dels sons. En Miquel va explicar que l'espectacle de les paraules és quan aquestes produeixen música amb els sons. I la manera més clara de percebre la música de les paraules és, sense cap mena de dubte, a través de la poesia.

Mentre en Miquel recitava alguns dels seus poemes, anava afegint aspectes a l'explicació anterior. Així, doncs, presentava als següents artistes del circ de les paraules: el ritme, la melodia, el timbre... Durant una part de la sessió, va proposar als nens/es que portessin a terme un exercici molt difícil, que vaig trobar molt encertat i molt original. Els va dir que la gràcia de la poesia és saber fixar-se i centrar-se únicament amb la melodia i els sons de les paraules. Es tracta d'un aspecte molt difícil, ja que, inevitablement, el nostre cervell, quan sent qualsevol poema, està pensant què vol dir cada paraula. Va proposar, doncs, deixar de banda aquest aspecte, és a dir, no centrar-nos amb el significat de les paraules, sinó en la música d'aquestes.

Per tal de fer-ho possible, en Miquel va dir que recitaria un poema que anava a dalt d'un Ferrari. Així doncs, va recitar molt ràpidament el següent poema, que es troba en el llibre *El bestiolari de la Clara*:

Un ànec i una oca

Un ànec i una oca
damunt d'una roca
embullen la troca

i toca a qui toca.
Ni l'ànec és soca
que sembli una lloca
ni l'oca és tan oca
que arribi a tanoca.

El fet de dir tan ràpid aquest poema, va provocar que els nens/es no entenguessin ben bé allò que els deia, però que, en canvi, poguessin sentir molt clarament els sons i la música que produeixen aquestes paraules (el ritme constant, la repetició del so "oca"...). En Miquel va comparar aquest exercici amb els infants més petits. Va explicar que, quan un nen molt petit escolta poesia, no es fixa amb el significat de les paraules, ja que encara no té el suficient nivell de comprensió. Per tant, doncs, per saber si li agrada o no li agrada aquell poema, es basa totalment en la melodia i la música de les paraules, el ritme... aspectes que percebem a partir dels sentits, de les nostres sensacions i que no passen pel raonament. Realment, els alumnes van quedar fascinats d'aquest exercici i va funcionar molt bé, ja que tots ells/es van aconseguir centrar-se en els sentits i no pensar en el significat de les paraules d'aquell poema.

Durant el recital, en Miquel va utilitzar dos dels seus llibres: *El bestionari de la Clara* i *Oi, Eloi?* Va explicar que són uns llibres molt especials per a ell, ja que estan dedicats als seus fills. Abans de recitar cada poema, ell feia una petita introducció sobre el perquè havia escrit aquella poesia, la història, el contingut...

Els nens/es van estar molt atents durant tota la sessió. En alguns moments van poder intervenir (en Miquel els feia preguntes, endevinalles...) i considero que aquest aspecte els va motivar molt i va ajudar que la seva atenció fos molt bona. S'ho van passar molt bé, ja que, en tot moment, vaig poder veure les seves cares alegres i somrients, escoltant els poemes.

Considero que l'actitud d'en Miquel va ser encertada en tot moment. Va transmetre tranquil·litat, serenitat i dolçor durant tots els moments del recital. Vaig veure que és un home molt sensible, que s'emociona i creu en el que fa i això ho va saber transmetre molt bé. Quan explicava les coses o llegia els poemes, la seva veu transmetia emoció, amor i molta tendresa. Recita d'una forma molt correcta, amb una entonació adequada a cada moment, pausadament i amb molta dolçor.

Un cop més, aquesta experiència es troba enregistrada en el DVD, inclòs al final del treball.

Entrevista

Un cop es va acabar la sessió, que va tenir la durada d'una hora, vaig poder parlar amb en Miquel, tranquil·lament, abans no vingués el següent grup. Vam asseure'ns a les mateixes cadires de la sala del recital i, allà, vaig poder conèixer-lo una mica més i preguntar-li aspectes sobre la seva feina com a poeta i recitador.

QUÈ

Quan li vaig preguntar d'on sorgeix el seu interès per la poesia, en Miquel em va respondre que li ve des de molt petit. No se'n recorda perquè, però a l'escola, quan hi havia alguna celebració o s'organitzava alguna activitat especial, els mestres li encarregaven que recités algun poema. Per tant, doncs, aquest fet va permetre que, des de petit, sempre tingués cert contacte amb la poesia i contínuament en llegís i se n'aprengué de memòria. Anys més tard, va veure que aquell món realment li agradava i que se volia dedicar professionalment.

Per a en Miquel, un bon poema per a infants és aquell que també pot ser bo per a adults. Per tant, doncs, amb aquesta resposta podem veure clarament que per a ell no hi ha poesia exclusiva per a nens/es i per a persones adultes. Ell em va explicar que quan escriu per a infants, allò que produeix també ha de ser bo i ha de tenir la suficient qualitat per a persones adultes i a l'inrevés. Em va matisar, no obstant, que els poemes que oferim als infants han de tractar temes concrets i coneguts per a ells, per tant, doncs, no els podem oferir poemes abstractes, els quals incloguin experiències o aspectes que ells no coneguin.

Pel que fa al vocabulari, ell escriu de la mateixa forma per a adults que per a nens/es. Defensa que els poemes per a infants han de ser el màxim rics que es puguin. Per tant, doncs, ell no redueix el vocabulari i les expressions, sinó al contrari, ja que confia plenament en les capacitats dels infants. El que, busca, sobretot, és el joc de les paraules.

D'altra banda, també creu que els cànons es poden treballar, és més, que s'han de treballar. No podem passar per alt algunes de les poesies clàssiques del nostre país, que formen part del que som avui dia. Confessa que se sent decebut al veure que a les escoles d'altres països es treballen els autors clàssics i els infants se'ls coneixen molt bé, mentre que aquí, aquest fet se sol donar més aïlladament. No obstant, remarca que no tots els poemes serveixen i que s'han de saber triar aquells que siguin adequats i que els infants puguin entendre. A més a més, diu que quan es tracta de nens/es els mestres no es poden obsessionar en treballar els cànons, sinó que s'han de centrar en fer viure la poesia, sigui de l'autor que sigui. Em confessa, que ell

mateix va començar llegint poesia per adults, quan era molt petit, de grans poetes com són Maragall i Sagarra.

Creu que s'ha d'oferir poemes de tota mena als infants: de diferents autors, de diferents temes... Quan li pregunto sobre la qüestió de la llengua, em diu que ell sempre ha escrit amb català, ja que per a ell, la llengua amb que un ha d'escriure és la llengua de la seva infantesa. En Miquel també em confessa que quan escriu no ho fa amb cap altre objectiu que el d'escriure per a persones properes a ell. Així doncs, les seves obres estan pensades per als seus fills, la seva dona i, fins i tot, el seu gos. El que l'empenya a escriure, doncs, és el fet de posar paraules a aquells sentiments i emocions que vol transmetre a la gent propera a ell. Que després les seves obres tenen molta més repercussió? Doncs, evidentment, fantàstic.

QUI

Per a en Miquel, qualsevol persona és capaç de recitar poesia. Diu que, no obstant, és cert que hi ha gent que té més facilitat de paraula i que, per tant, li costarà menys. Malgrat això, però, ell defensa que amb pràctica, esforç i constància tothom és capaç de recitar una poesia correctament i d'emocionar al públic. Per a ell, la condició indispensable per portar-ho a terme amb èxit, és estimar la poesia i, a més a més, conèixer aquest gènere (llegir poemes, buscar-ne de nous...).

D'altra banda, pel que fa a la capacitat de crear bona poesia, creu que no tothom és capaç de fer-ho. En aquest cas diu, cal anar molt més enllà, ja que s'ha de conèixer i dominar molt bé la llengua, s'ha d'haver llegit molta poesia, seleccionar, analitzar... i sobretot, tenir la sensibilitat i l'habilitat artística necessària per poder compondre música amb les paraules, aspecte que no tothom té la sort de tenir. És evident que tota persona pot crear un text poètic coherent, amb rima i ritme, però no tothom és capaç de crear una obra d'art, per molt que s'hi esforci.

En Miquel afirma que els infants són un excel·lent públic de poesia, de fet, per a ell són el millor públic que pot tenir aquest gènere literari. Diu que els infants són espontanis, es mostren tal com són i que no inhibeixen les seves

reaccions. Per aquest motiu, per la seva naturalitat, viuen plenament la poesia i no reprimeixen les emocions ni els sentiments, que els provoca.

COM

La manera com en Miquel DescLOT treballa la poesia està explicada més amunt, en la meua experiència observant-lo com a rapsode. En Miquel, però, em detalla alguns aspectes que jo li pregunto. Em diu que, durant els seus recitals intenta deixar molt clar que poesia i música van estretament lligades i que les paraules formen una composició i un espectacle meravellós, sempre i quan surtin a la pista de la poesia. Al preguntar-li sobre els criteris que segueix per triar quines poesies recitarà, en Miquel em va dir que triava, simplement, aquelles que li anaven més bé per explicar l'aspecte anterior. Em diu, però, que una hora dóna per molt poc i que, per desgràcia, normalment, no té temps per recitar gaires poesies (en la sessió que jo he presentat n'ha recitat cinc).

A part de fer aquests recitals, en Miquel també m'explica que ha fet forces visites a les escoles que l'han convidat. Em diu que molts centres que han treballat les seves poesies i, en general les seves obres, de vegades el conviden a anar-hi per tal que els alumnes el puguin conèixer i li puguin fer preguntes. A més a més, molts cops ha tingut la sort de veure el treball que alguns escolars han realitzat al voltant de la lectura de les seves obres (poemes fets pels propis nens/es, dibuixos...).

En Miquel se sent enormement satisfet al veure la repercussió que tenen les seves obres i com aquestes arriben i agraden als infants. Em confessa que la feina d'escriptor és molt solitària i quan, al sortir a l'exterior, comprova com influeix i com treballen les seves obres els nens/es, se sent plenament realitzat i recompensat per l'esforç i la solitud que la seva feina li exigeix.

En Miquel creu que la poesia no es treballa suficient ni correctament a les escoles. Diu que és un gènere força oblidat i que, o bé per desconeixement o bé per respecte, els mestres l'acostumen a deixar força apartat. Creu que, en aquesta aspecte, faria falta molta més formació de poesia en els futurs mestres. A més a més, la poesia es pot treballar de formes molt variades i

molt simples: tan sols escrivint, cada dia, un vers a la pissarra, els alumnes coneixeran i entraran en contacte amb aquest gènere.

D'altra banda, pensa que és igual d'important que els infants treballin la poesia com a emissor i com a receptor. És a dir, a més a més de rebre i escoltar poesia se'ls ha d'exercitar la capacitat de crear-ne. En Miquel pensa que molts infants tenen una capacitat extraordinària per crear poesia, ja que, com m'ha comentat anteriorment, els nens/es són espontanis i lliures de les conviccions socials. Creu, no obstant, que des de l'escola no es treballa suficient aquesta faceta creadora i artística i que, per tant, es deixa morir i s'acaba perdent amb el pas del temps. Per tant, doncs, en Miquel remarca, novament, la falta de formació del professorat en els diferents àmbits literaris, especialment en el poètic.

He gaudit molt de l'experiència viscuda i, sobretot, de l'entrevista personal amb en Miquel. Crec que és un home molt sincer i, amb poca estona, he pogut veure com és i com pensa. El defineix la seva gran sensibilitat i la seva forma de tractar als infants i a la poesia: tendresa, dolçor i serenitat.

4. Conclusions

El fet d'haver tingut l'oportunitat i la gran sort de presenciar experiències poètiques de qualitat per a infants, en primera persona, d'estudiar i analitzar el terreny i d'entrevistar a grans autors i recitadors, m'ha permès obtenir un nou punt de vista i una sèrie de coneixements i opinions pel que fa a aquest gènere literari i sobre com portar-lo a terme i transmetre'l adequadament als infants.

Queda claríssim i perfectament demostrat, primer de tot, que la poesia és un gènere que avarca a públic de totes les edats: des de infants ben petits, fins a persones adultes. Lluny queda el tòpic, doncs, que els poemes s'han de reservar a un públic madur, amb plena consciència i coneixement. Els nens/es poden ser i, de fet, són el millor públic que pot tenir la poesia, sempre i quan se'ls presenti de forma adequada a la seva edat a les seves possibilitats. Els infants viuen els esdeveniments lliurement, de forma totalment espontània, ja que encara no han tingut el temps i les vivències suficients per adquirir les normes i les conviccions socials, que, sovint, provoquen certa inhibició en el nostre comportament. Així, doncs, les seves reaccions són totalment naturals, la qual cosa els permet viure la poesia plenament, emocionant-se i gaudint-ne com els que més.

Un infant amb molt poca edat de vida pot gaudir perfectament de la recitació d'un poema. I és que la màgia de la poesia, precisament és aquesta, que una gran part d'ella entra a les persones directament pels sentits. Els nens/es, doncs, encara que no tinguin completament desenvolupada la capacitat de raonament, perceben les sensacions de forma molt marcada i, és per això, que la poesia els arriba molt endins. Un infant, doncs, molt probablement, a l'hora d'escollir si li agrada o no li agrada un poema, no es guiarà pel seu significat ni pel vocabulari que aquest contingui, sinó que se centrarà en la musicalitat de les paraules, en la melodia que formen, en el ritme, la rima... elements totalment perceptius.

De fet, sense anar més lluny, des de ben petits, oferim cançons de bressol als infants, moixaines, jocs de falda... que no deixen de ser poesia, jocs de paraules amb melodia o sense. Sembla ser, però, que la paraula "poesia"

implica cert respecte i cert temor, sense pensar, en canvi, que quan estem cantant una cançó a un infant no estem fent altra cosa, probablement, que recitar un poema amb música.

I és que la poesia i el món de les paraules, en general, està estretament relacionat amb la música i amb totes les arts. Les paraules tenen sons i el conjunt d'aquests sons poden arribar a formar una melodia tan bella com ho pot ser una simfonia. La poesia implica tot el nostre sistema cognitiu: oïda, vista, tacte... I és que la poesia, com diu Ricard Bonmatí, també passa pel cos: una poesia pot ser manipulativa, una poesia et pot fer imaginar un bonic paisatge, una poesia et pot fer degustar un exquisit menjar... Una poesia, si està ben feta, et pot obrir un món de possibilitats.

Tot seguit, exposaré les conclusions a les quals he arribat, després d'haver viscut tot el seguit d'experiències i haver realitzat les entrevistes, sobre què han de tenir les experiències poètiques perquè siguin de qualitat.

QUÈ: Quina poesia hem d'oferir als infants?

Crec que, després d'haver vist totes les experiències anteriors i d'haver parlat amb persones enteses sobre el tema, la resposta és simple: una poesia amb la màxima qualitat possible. I què fa que un poema sigui de qualitat? Que sigui un poema sincer, que expliqui una veritat sobre algun tema. Que no sigui infantil i no utilitzi diminutius excessius, ni paraules ensucrades, només perquè estigui dirigit a infants. Que emocionï, que faci vibrar als infants. Que no necessiti res més que les simples paraules, és a dir, que el poema parli per sí sol. Que tingui ritme, rima, joc de paraules, melodia, timbre i cert element de sorpresa.

Pel que fa a la distinció sobre poesia infantil i sobre poesia per adults, queda força demostrat que la mateixa poesia que és bona per a infants, també ho pot ser per a adults, i a l'inrevés. Així doncs, podem oferir als nostres alumnes poemes escrits per Maragall o per altres autors, que, inicialment, no es creessin pensant en un públic infantil. No per això, ens hem de limitar, ja que perdriem l'oportunitat que els nostres nens i nenes coneguin poesies de tot tipus. Estic plenament d'acord, però, tal com diuen la majoria d'entrevistats,

que l'únic aspecte que s'ha de tenir en compte, és fer una bona selecció de poemes: així doncs, aquells poemes que oferim als infants no poden contenir temàtiques abstractes ni poden fer referència a sentiments, situacions o experiències que ells/es, degut al seu temps curt de vida, encara no hagin tingut temps d'experimentar i de conèixer. Tret d'això, però, hi ha via lliure a l'hora d'escollir aquells textos poètics que vulguem oferir als nens/es. Encara que aquests continguin cert vocabulari de difícil comprensió pels infants, no ha de ser cap impediment a l'hora de recitar-los i treballar-los, ja que, com hem dit anteriorment, també es valora la musicalitat i el joc de paraules. Així, doncs, no hem de simplificar l'expressió (exceptuant situacions amb infants molt petits), ja que, a més a més, els estarem oferint oportunitat de conèixer paraules noves.

També penso que no ens hem d'obstinar a treballar un cànon o cert autor. És cert que hem de donar a conèixer aquells poemes clàssics del nostre país, ja que formen part de la nostra cultura i tradició i defineixen la nostra identitat com a poble, la nostra manera de pensar i de veure les coses. Si els obviem, estarem ignorant una part de nosaltres. No obstant, però, cada alumne hauria de poder escollir aquell poema o aquell autor que més li agradi. No ens hem de capficar en si un nen/a li agrada més Sagarra que Verdaguer, ja que, si obliguem a llegir a tots els alumnes el mateix poema (deixant de banda els gustos personals i les preferències de cada persona) estarem creant l'efecte contrari; estarem fent avorrir la poesia.

Hem de tenir, doncs, plena confiança amb els nostres alumnes. Els hem d'oferir poesia d'una gran qualitat i d'una gran riquesa, ja que, en cap moment els hem de subestimar pel fet de ser infants. Al contrari, si confiem plenament amb les seves capacitats, si els tractem com a iguals i els valorem, ells ens retornaran el gest.

QUI: Tothom pot recitar i escriure poesia?

Penso que tota persona que s'ho proposi, és capaç de recitar poesia de forma adequada. És cert que hi ha una part innata, ja que, com tots sabem, hi ha persones amb molta facilitat de paraula i d'altres que no en tenen tanta. Tot i això, però penso que l'art de recitar es tracta d'una habilitat que, com totes,

requereix pràctica i voluntat. Sembla ser, doncs, que tots els mestres es veuen en cor d'explicar un conte als seus alumnes, però, en canvi, a l'hora de recitar un poema, els entra un gran respecte. Des del meu punt de vista, això és totalment absurd; potser s'obliden que, quan estan cantant una cançó de bressol a un nen/a, quan els estan fent moixaines o jocs de falda, en certa manera, no estan fent altra cosa que recitar poesia.

Un aspecte que tenia clar des d'un inici i en el qual tots els entrevistats m'han insistit molt és que per tal de poder recitar o escriure poesia, aquell que ho fa, ha d'estimar aquest gènere i el món de les paraules, en general. Penso que és un aspecte molt important que es transmet als alumnes de forma molt explícita i notòria. Si tu creus en la teva feina, en allò que estàs fent, en allò que expliques... els altres també ho faran. Si estàs segur d'allò que estàs dient, els altres també ho estaran. Si t'emociones recitant un poema, els altres també s'emocionaran. Si creus en la màgia, en la força de les paraules i en el poder que aquestes tenen, ho transmetràs als alumnes. Personalment, he tingut la gran sort de veure actuar en directe a dues persones que han fet una gran tasca en l'àmbit del gènere poètic: Ricard Bonmatí i Miquel DescLOT. I quan ells dos recitaven poemes, els brillaven els ulls, s'emocionaven, perquè creien en allò que havien fet i allò que explicaven. I a mi, sense poder evitar-ho, també em van brillar els ulls.

Amb les experiències que he viscut, queda clar que no hi ha una sola forma vàlida a l'hora de recitar poesia. Així doncs, cada persona ha de saber trobar la seva manera, tot sentint-s'hi a gust. Primer de tot, però, s'ha de tenir clar que s'ha de respectar el poema i allò que ens vol transmetre l'autor (per exemple, si es tracta d'un poema alegre, l'entonació haurà de ser la corresponent). No obstant això, a partir d'aquí hi ha via lliure pel rapsode, ja que aquest ha d'interioritzar el poema, l'ha de conèixer i se l'ha de fer seu. Un cop feta aquesta tasca, cada persona trobarà la seva pròpia forma de recitar, que no serà ni més bona ni menys bona que la d'un altre, sinó que serà la seva. Per tant, un mateix poema pot admetre diferents recitacions, sempre i quan es respectin uns paràmetres bàsics. Així doncs, per exemple, no té res a veure la forma de recitar d'en Ricard Bonmatí (el qual és molt alegre, expressiu, dinàmic...) amb la d'en Miquel DescLOT (segurament més

calmat, tendre, emocional). De fet, les mateixes mestres del Cucafera reciten de diferent forma els mateixos poemes.

Pel que fa a la capacitat d'escriure un poema, crec que tothom, amb més o menys traça, pot ser capaç d'arribar a compondre un text poètic. Ara bé, si busquem poesia amb totes les lletres, poesia de qualitat, hauríem de matisar més. Crec que l'habilitat per ser un bon escriptor no la té tothom. Per a mi, aquest aspecte és un do que posseeix una persona, de forma innata. Està clar que si no treballes aquesta habilitat, la pots deixar morir, però si la tens i, a més a més, la desenvolupes, et pots convertir en un gran escriptor. Una persona que no tingui aquesta capacitat, difícilment podrà arribar a escriure una obra d'art. Sí que és cert, no obstant, que amb esforç, pràctica i constància, pot arribar a compondre obres bones, però tal com em va dir l'Olga Xirinacs en la nostra trobada: "hi ha molts artesans, però pocs artistes".

COM: Com treballar la poesia amb els infants?

La poesia és un gènere que no es treballa suficientment a les escoles, és més, molt sovint queda arraconat i ignorat. Com ja he dit anteriorment, molt sovint es té la concepció errònia que la poesia s'ha de reservar a les persones adultes, ja que els nens/es per falta de maduresa i de coneixements que no han pogut adquirir degut al seu curt temps de vida, no la poden comprendre. Per tant, doncs, els poemes es reserven a l'escolarització per a alumnes d'edat més avançada i, normalment, es treballen amb l'únic objectiu d'analitzar-ne la composició, l'estructura, la mètrica... és a dir, amb una visió purament normativa i gramatical. De fet, jo mateixa, parlant per experiència pròpia, els records que tinc de la meva infantesa envers el món de la poesia són pràcticament nuls: únicament es treballava durant la diada de sant Jordi i, més endavant, a l'institut, per fer-nos fer els anàlisis anteriorment esmentats. Ha estat ara, doncs, a la universitat que m'han fet descobrir aquest món i les múltiples possibilitats que ofereix a l'hora de treballar-lo amb els infants.

Per tant, doncs, opino que la poesia, igual que els altres gèneres literaris, primer de tot s'ha de viure, s'ha de conèixer, s'ha d'interioritzar i s'ha de gaudir. Per tal de fer-ho possible, s'ha de posar als infants en contacte amb

molts textos poètics de diferent temàtica, de diferents autors... i s'ha de treballar-los de manera molt dinàmica i lúdica. Els infants han de percebre la poesia com a una estona de joc i de plaer compartit entre tots: infants, mestres i, fins i tot, famílies.

Queda clar, a més a més, que la poesia es pot treballar a totes les edats. És un clar exemple d'aquesta tasca, el gran treball que realitza l'escola Cucafera de Tona amb el seu projecte de poesia. Per tant, doncs, no hi ha un mínim d'edat a l'hora de treballar aquest gènere, si bé, evidentment, s'han de tenir clars una sèrie de conceptes i adequar els mètodes i els procediments amb els quals es treballi la poesia. Així doncs, amb infants molt petits, els poemes hauran de ser molt rítmics, referents a temàtiques properes a ells, les activitats hauran de ser curtes, amb suports visuals... mentre que, a mesura que avança l'edat dels alumnes, les sessions poden ser més llargues i els poemes més abstractes, sense necessitar cap més suport, que no sigui la paraula, l'entonació i els gestos.

És absurd, a més a més, fer memoritzar una poesia perquè sí. És cert que es tracta d'una pràctica adequada, la qual aporta molts coneixements als infants, però s'ha de fer de la forma correcta i utilitzant certes tècniques i metodologies que provoquin que els infants ho visquin com a joc. Així doncs, fer recitar la poesia amb gestos, omplint espais buits... són tècniques que permeten que, els infants sense gairebé ni adonar-se'n, s'aprenuin de memòria un poema, només havent-lo recitat quatre o cinc vegades. De fet, durant el recital d'en Ricard Bonmatí, vaig poder comprovar personalment, que els alumnes s'aprenien un poema, tan sols pel fet d'haver-lo recitat uns quants cops, acompanyant-ho amb gestos.

A més a més, també crec que des de les escoles s'hauria de treballar la capacitat creativa dels infants. A part d'oferir-los poemes, s'hauria d'intentar que ells mateixos fessin les seves pròpies creacions. És increïble la gran capacitat creativa que poden tenir els infants de poca edat, a l'hora d'escriure un poema. Aquest fet, però, malauradament, tal com diu Miquel DescLOT, no es treballa a les escoles i es deixa morir. Per tant, doncs, els mestres hauríem d'intentar potenciar aquesta creativitat, que neix de l'espontaneïtat i la naturalitat que caracteritza als infants. Considero molt important, a més a més, no valorar tant la qualitat que pugui tenir un poema fet per a un infant,

sinó que aquest nen/a hagi estat capaç de posar paraules als seus sentiments i a les seves emocions molt íntimes. Els nens/es no haurien d'escriure poesia per guanyar un concurs i per rebre mèrits i reconeixements (com, molt sovint, passa en el cas de la diada de sant Jordi), sinó que ho haurien de fer per motivacions pròpies i íntimes, per escriure allò que els passa, allò que els preocupa, o, simplement, allò que volen compartir i comunicar als altres. Com a mestres, doncs, hauríem de saber valorar molt més aquest fet sentimental, que no pas si un poema té més o menys qualitat pel que fa al vocabulari i a altres aspectes, purament lingüístics (que també són importants).

Si es té l'oportunitat, des de l'escola s'han d'organitzar sortides o bé s'han de convidar a escriptors, ja que dóna una visió més global als nens/es. Per a ells, és totalment fascinant poder conèixer a la persona que ha estat capaç de crear els poemes que, anteriorment, s'han llegit a classe. Això sí, per tal de treure profit d'aquesta visita o d'aquest recital, abans els mestres han de procurar que els alumnes coneguin l'escriptor i les seves obres. Miquel DescLOT em va comentar que, de vegades, s'ha trobat amb casos en els quals els alumnes, un cop acabat el seu recital li pregunten: però tu qui ets? Crec que és un aspecte totalment frustrant per a l'autor i que, a més a més, no té lògica ni sentit. Si l'escola fa l'esforç d'anar a veure un escriptor, és perquè abans s'ha treballat i perquè estan interessats en la tasca que realitza.

Per finalitzar...

El fet d'haver viscut experiències tan diverses i d'haver pogut parlar amb diferent professionals sobre el tema, m'ha permès obtenir una visió molt àmplia i diferents punts de vista. Així doncs, escriptors com l'Olga Xirinacs, em van aportar moltes opinions pel que fa a la poesia com a gènere. En canvi, per exemple, professors com les mestres del Cucafera, en Jaume Centelles i la Isabel Barriel, van saber explicar-me molt bé les metodologies i el com treballar poesia a les escoles de manera correcta. Persones com en Miquel DescLOT i en Ricard Bonmatí que es dediquen a les dues coses, em van oferir una visió molt global sobre com treballar les seves pròpies poesies, com recitar-les i com escriure-les.

Realment, hi ha una gran tasca per fer, encara, pel que fa al gènere poètic. No està suficientment valorat i, en canvi, té un gran potencial i un munt de possibilitats i coneixements per oferir als infants. Realment, he quedat molt sorpresa de comprovar que els nens/es reben amb una gran predisposició la poesia, vivint-la i gaudint-la plenament. És una llàstima, doncs, que aquest fet no es generalitzi i no es visqui a totes les escoles de la mateixa manera. Tot i això, ha estat molt gratificant i esperançador comprovar que hi ha grans artistes i grans professionals del món de l'ensenyament, conscienciats de la importància que té aquest gènere, que realitzen una gran tasca i, sobretot, que estimen i creuen en la força i el poder de les paraules.

5. Opinió personal

Realment, un cop acabat el treball, puc afirmar que estic molt satisfeta dels resultats i del procés que he seguit per arribar fins a ells. Cal dir, que des d'un principi vaig tenir molt clar que el meu treball de fi de grau giraria al voltant de la temàtica de la poesia. Els problemes, però, van venir després, ja que no sabia quin enfocament donar a la recerca. Amb l'ajuda de la meua tutora de la universitat, la Maica Bernal, vam optar per realitzar una cerca d'experiències poètiques de qualitat, destinades a infants, tal com indica el títol del treball.

Al llarg d'aquests anys de carrera, ens han parlat sobre persones importants, que realitzen una gran tasca envers el món de la poesia, ja sigui com a escriptors, recitadors o mestres. Vaig optar, doncs, per posar-me en contacte amb algun d'ells i veure si tenia la gran sort de poder assistir a algun recital poètic que tinguessin previst fer al cap de poc. Cal dir que tots/es, sense cap excepció, em van respondre molt amablement i van estar encantats/des de poder col·laborar amb el meu treball. De fet, sense la seva bona predisposició, no hagués estat possible elaborar aquest treball.

Per tal de veure'ls i poder parlar amb ells, doncs, em vaig haver de desplaçar a diferents llocs de Catalunya: Barcelona, Lleida, Tarragona.... Cal dir, però, que aquest fet no va ser cap impediment, ja que el fet de tenir l'oportunitat de conèixer a tota aquesta gent, a la qual admiro i conec les seves obres, és molt més important que els quilometres que he hagut de fer.

He pogut veure en directe, doncs, experiències poètiques de gran qualitat, la qual cosa m'ha servit per poder-ne analitzar els seus components i poder determinar quins factors claus hi ha en joc. A més a més, a tots/es els he realitzat una petita entrevista, amb preguntes que giren sobre els següents eixos: què, qui, com; quina poesia oferir als infants, com s'ha de recitar i escriure poesia i com s'ha de transmetre aquest gènere literari. Tots ells/es m'han respòs molt amablement i amb una sinceritat absoluta. A més a més, com he dit anteriorment, el fet d'haver pogut conèixer a professionals de diferents àmbits del món poètic, m'ha permès obtenir punts de vista diversos i, així, poder contrastar-los.

Cal dir que, durant les entrevistes, vaig creure oportú realitzar-ho en forma de conversa, sense enregistrar-ho ni estar anotant contínuament les respostes dels entrevistats. Crec que d'aquesta manera, és més còmode per a ells i, a més amés, jo em puc centrar molt més en les seves respostes i, així, dirigir les meves preguntes. No obstant, sí que vaig prendre nota del més important de les seves respostes per, posteriorment, al arribar a casa, redactar-ho.

He tingut la gran oportunitat, doncs, de veure a alguns d'aquests grans artistes en directe. He comprovat, en primera persona, la força i la màgia que poden tenir les paraules, en la seva màxima expressió, que és la poesia. M'ha sorprès de forma molt gratificant, l'actitud tan positiva que mostren els infants envers aquest gènere literari. I sobretot he après molt i he gaudit molt realitzant aquest treball.

Crec que he complert l'objectiu de determinar els condicionants que provoquen que una experiència poètica tingui o no tingui qualitat, a través, com he dit anteriorment, de les experiències viscudes en primera persona i de les entrevistes. D'altra banda, però, he adquirit un munt de coneixements, de metodologies i tècniques per, quan en un futur, sigui mestra, poder apropar la poesia als meus infants.

La poesia és màgica, és melodia, ritme, imaginació, emoció i molt de sentiment. La poesia et pot fer somiar, volar, viatjar, recordar... La poesia, ben feta i ben treballada, ofereix un ampli ventall de possibilitats als infants. I no només parlo dels aprenentatges lingüístics, que, evidentment, en formen part, sinó d'aspectes més íntims i emocionals. És curiós que, com més avança la humanitat, com més coneixements adquirim i més professionals i competents ens tornem, sovint, més ens costa posar paraules a allò que sentim i a allò que pensem. En un món tan modernitzat i tecnològic com és el d'avui dia, en el qual, molt sovint, tan sols compten els resultats i no el procediment ni els sentiments que l'alumne/a ha viscut abans d'arribar a ells, crec que és molt important tenir en compte i treballar les paraules, les verbalitzacions d'aquella part més íntima de les persones, i això, la poesia ho treballa en profunditat.

Espero, en un futur, quan sigui mestra, ser capaç de transmetre tots aquests pensaments i aquestes emocions que els poemes em transmeten a mi. Crec que, com m'han dit molts dels entrevistats, la primera condició és creure en la teva feina, estimar-la i viure-la. Pel que fa a mi, jo estimo els infants, estimo el món de l'ensenyament i estimo les paraules, la literatura i el món dels llibres. Desitjo, doncs, ser capaç d'ajuntar aquests dos grans mons, per poder oferir als infants el millor de mi, poder aportar el meu petit granet de sorra en un àmbit tan complex com és el de l'educació i intentar construir, en certa manera, un demà millor, un demà ple de paraules, màgia, emocions i, sobretot, molta poesia.

6. Bibliografia

- BESORA, Ramon. *Poesia i escola*. Barcelona: Barcanova, 1999.
- BONMATÍ, Ricard. *Poesia a l'escola, Com fer grans lectors i recitadors*. Barcelona: Rosa Sensat, 2008.
- CENTELLES, Jaume. *La biblioteca, el cor de l'escola*. Barcelona: Rosa Sensat, 2005.
- TEIXIDOR, Emili. *La lectura i la vida*. Barcelona: Columna Edicions S.A., 2007.
- Miscel·lània Segimon Serrallonga (2001). Dins: Maria Carme Bernal, Carme Rubio. *Reflexions a l'entorn de la poesia a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 2001, p. 55-68.
- *Poemes per a cuques: Poesia a l'escola bressol*. Rosa de Ter, Ajuntament de Roda de Ter, 2010.
- Apunts de classe de l'assignatura: Literatura infantil.

Webgrafia

- www.bibliopoemes.blogspot.com
- www.jaumecentelles.cat
- www.poesiaula.blogspot.com
- www.ricard.bonmati.net
- www.olgaxirinacs.blogspot.com
- www.viulapoesia.com